

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Høstferierne

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Høstferierne", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 161. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-blich05-shoot-workid66367.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Høstferierne

1. Gamle Bekjendtere

"Non cuivis homini contingit adire Corinthum - Lihgfram!" Saaledes lød den hule Tøndestemme inde fra Femtelectien. Jeg standsede udenfor Skoledøren, hvis Trykker jeg allerede havde omdreiet, for at høre Qvintusses *frie* Oversættelse af dette horatiske Vers. - En Drengerøst svarede: det falder ikke i ethvert Menneskes Lod at komme - "til Ulvedal" lød en anden og stærkere. - "Hwa! Hvem wa de? Hwo kam de fræ?" raabte Høreren. "Øwenfræ - fræ Halsen - fræ Mester Lejs" skrege Nogle i Munden paa hverandre. Efter et dundrende Slag i Bordet, og et tordnende "Qvos Ego" blev det atter roligt. Men paa Commandoordet "Frit!" aabnedes paa nye de tilstoppede Halse. Een begyndte: "de ær it enhwær Krahg" - en anden afbrød: "de ær it enhwær Sow" - en tredje faldt ind: "de ær it enhwær Kow" - "do ka sjæl vær en Kow" snærrede Høreren "de hedder: "de ær it enhwær Sow, Krahgen vil rib" - Som for at hævne den mishandlede Digter, satte de overgivne Drengene een gal Variation efter den anden paa Lærerens Thema: "de ær it enhwær Krahg, te Sowen vil rib" - "de ær it enhwær Sow, te Kowen vil rib" - o.s.v. Og snart blev det hele til en Malstrøm af Ord; blandt hvilke "Kow, Sow, Krahg" løde som Kanonskud gennem en Musketilds uendelige Knaldren. - Jeg fandt mig nu kaldet til at intervenere; dog ikke for at straffe Disciplenes "Friheder" dem den gamle Pedant jo selv var Ophavsmand til. "Ferien begynde" lød nu det glædelige Budskab igjennem alle Klasser, en halv Dag før man havde ventet; thi Vognen fra Ulvedal havde mødt saa meget for tidlig. Vi maatte følgelig lave os til at følge strax med den tilbage. Qvintus og Qvartus, som begge vare indbudne, bleve ikke de sidste ud af Skolen. Og saa ivrig var især den sidste med Udrustningen, at han virkelig skulde have glemt sin "Lærke" hvis ikke Kammeraad Hansens 162 Søn havde mindet om: "at Veiret var koldt". Dette var det første Led af Kjeden; og da Qvartus fik fat paa det, saa fulgte det andet af sig selv, og han sprang ned af Vognen, "for at hente Noget, han havde glemt". Qvintus knurrede, men i Grunden kun derover, at han kunde have sparet det meste af hans Frokost, dersom han itide havde vidst, at han skulde spise Frue Hansens Aftensmad.

Min Svigerfader, hans Datter og lille Dattersøn, og Jeg kørte paa en anden Vogn noget bagefter Hine. - Hvad Veiret angik: da var det klart og smukt, og en frisk Vestenvind medførte intet af den Kulde, mod hvilken Qvartus vilde beskjærme sig ved indvortes Midler.

Høsten var begyndt ualmindelig tidlig; skjøndt vi nyelig vare gangne ind i Hundedagene, havde man dog faaet næsten alt Kornet "rodløst", og en stor Deel i "Huus." Denne Travlhed paa Marken, den ualmindelige Menneskemængde, har for mig i det mindste Noget saa livligt, saa muntrende, og derhos saa - gid jeg nu havde et Ord for "Satisfying" saa fyldestgjørende, at denne Aarstid er min den kjereste. Min Svigerfader gav et langt Stykke af Virgils Georgicon til Priis, og min Alice fremsagde en heel Canto af Delilles med en saa mild Varme, en saa barnlig Glæde, at jeg blev Barn igjen, og Conrectoren Yngling.

Vor landligglade Stemning fik dog snart et andet "Drej"; idet Degnen fra Ulstrup, som havde været ude at tage Tiende for Kammeraadens, kom ridende os paa Siden med et "*Walkommen skal di, Katten taae mæ væhr! Haar di Skyderen mej, Hr. Rector?*" Da jeg havde beroliget ham i denne Henseende, raabte han fornøjet: "*de kan a faastoe; men no ska di aasse sie, her æ Katten ryw mæ, saamanne Trejdækkere ioer, te di bjørmer.*" Hermed sporede han sin "Pillek," og galloperede ind ad Markerne til. Og vi rullede snart derefter hen for Hoveddøren paa den Fløj af Ulvedal, som min Svigerfaders Broder Capitainen beboede. Thi ei at forglemme - da havde denne kjøbt Gaard og Gods af Kammeraadens til Fæstens gave for sin Hustrue; men Kammeraadens havde igjen forpagtet det Hele, og var bleven boende paa Gaarden.

Det er saa - ja nu er jeg igjen forlegen: "Satisfying" "Comfortable" - nei nu har jeg det "rosomt" paa en Lystfart som denne at træffe for lutter Bekjendte. Et fremmed Ansigt - endda om det er smukt, tiltrækkende tillidvækkende - det er dog ikke iblandt dem, vi saae "sidst" det gier vor Stemning en anden Retning. "Vinden springer om paa en anden Streg" siger Capitainen. "Det er en Dæmper paa 163 Violinen" siger Fiedler. "Det er en Contraqvæstion" siger Herredsfogden. "Det er en Variant" siger min Svigerfader. "Det er som naar Bøssen brænder for" siger Degnen i Ulstrup Nu! Bøssen brændte da ikke for den Dag. For Døren modtog os Capitainen og hans Kone, hans troe Tjener med Vogntrappen, og - den lystige Herredsfoged med en Lire, til hvis snærende Toner han sang med ægte jydsk Bondedialect: "*Hvor Godt Folk er, kommer godt Folk til, hej! lurrimæ, lurrimæ Heiaa! Venner med Venner sankes vil; de fryde sig, Eiaa! mier end a ka sejaa.*" "Denne Lyra" declamerede han - da vi vare komne ind - "har, efter den store Oldgrandskers Kammeraad Uroids heldige Conjectur, tilhørt den verdensberømte Digter og Lirendrejer Homerus. Den nuværende Ejer af samme, den største Virtuosi i hele min Jurisdiction, den næsten ligesaa berømte Peder Syvspring har i sit

Navn Noget som levende minder om: "at syv Stæder strede om Æren af at have frembragt Digtekunstens Fader." Vi bleve naturligviis nysgjerrige efter at see denne jydsk Homer; og bade om at vorde ham forestillede. "laften" svarede Herredsfogden, eller maaske først i Morgen tidlig giver hans Liflighed Audients - jeg siger Liflighed; thi eet af Digterens syv Navne er "*Liflig Pier*" - Nu hviler han paa sine Laurbær, og sover haardt; thi han har idag seet vel dybt i den jydsk "Hippocrene."

Vi maatte da indtil videre trøste os med Haabet. - Neppe vare vi i den venlige Haugestue komne tiisæde om Thebordet, før Kammeraaden 164 traadte ind, og bad os samtlige at spise tilaften ovre hos ham, Dette blev eenstemmig lovet; og den Bestemmelse derhos taget: at begge Familier med deres respective Gjester skifteviis skulde tilbringe alle de følgende Aftener i hverandres Boliger ligetil Høstgildet, der for de Fremmede vilde vorde den sidste.

Hos Kammeraaden vare Mange ventendes i Løbet af de fjorten Dage før den store Høstfest; men endnu fandt vi der ikke andre end vore to Hørere, og Oldgrandskeren, hvem vi alle fra tidligere Sammenstød godt kjendte. Han var egentlig reist til Ulvedal, for at undersøge en Runesteen, om hvilken salig *Pontoppidan* havde givet Vink, at den skulde findes paa Godset; men denne Undersøgelse tog, formedelst sin Vigtighed og Vanskelighed, alle fjorten Dage med sig, som siden skal vises. - I hele den Tid var han og hans Videnskab jevnlig Gjenstand for den vittige men tillige godmodige Herredsfogeds uforstyrrelige Lune. - Vi vare ei engang færdige med første Ret - en ypperlig Kalvesteeg, før han henvendte sig til Vertinden og sagde med mild Alvorlighed og dyb Stemme: "tillad mig, bedste Frue! at spørge; ved hvilke Midler og Behandlingsmaade De har faaet dette Føl saa fedt og yderst delicat?" Fru Hansen gjorde store Øjne, Kammeraad Urold endnu større. "Føl?" gjentog begge paa eengang, hun med svag, men han med Bjørnestemme. Vor Vert, som strax mærkede, hvor den spøgefulde Jurist vilde hen, gav sin Kone et Vink, og tog Ordet: "det vil jeg forklare dem; for min Kone veed det ikke eengang. Da Føllet var født, døde Hoppen, og nu prøvede jeg, at lade den patte een af mine Køer, og derfor tænker jeg og, at det er bleven saa særdeles fedt og velmagende."

"Men det er jo" - declamerede Oldgrandskeren - "det er jo noget ganske mærkeligt, ganske nyt, eller rettere sagt ganske gammelt; det er fortræffeligt; og jeg vil haabe, at dette Exempel skal virke saa kraftigen, at Hestekjød herefter vorder almindelig Kost, ligesom hos vore Forfædre. Og hvorfra havde disse deres Størrelse og store Styrke? af Hestekjød, ene og allene af Hestekjød; derfor havde de ogsaa Hestekræfter - hvilket endnu er et gængs Udtryk imellem os - maae jeg bede om et Stykke endnu!" - I dette Øieblik faldt mine og fleres Øjne fra vor oldnordiske Taler hen paa hans Sidemand, den lidettalende Qvintus. Han havde lagt Kniv og Gaffel overkors paa den andengang fyldte og endnu ikke afædte Tallerken, Armene overkors paa Maven, og saa ud i Ansigtet som en grøn Ost. "Er de 165 ikke vel? Hr. Qvintus!" spurgte Herredsfogden. Den tiltalte svarede ikke, men sprang op, og ilede ud - Qvartus bagefter. - Nogle smaaloe; men Urold skelede foragteligt ned til det tomme Sæde. "Skulde virkelig" sagde han med sin dybeste Røst, "dette store Legeme have antaget "en saa svag Natur, at det ikke kan fordrage Hestekjød?" - "Hvad gaaer af deres Medlærer?" sagde Herredsfogden til den allene gjenkommende Qvartus. "Hestekjød" svarede denne; "han conjungerer "boao" igjennem alle Modos og tempora." - "Alt dette" sagde Herredsfogden "og det er min Skyld, jeg nægter det ikke, gaaer ud over deres Spisekammer, Fru Hansen! Hr. Kammeraad Urold spiser meer end han ellers havde gjort; og vores Hestekjødsfjende - dersom jeg ellers kjender ham ret - vil han have een Aftensmad til, eftersom han ikke kunde beholde den første" - "*A kan, Katten ryw mæ, heller it behaall min*" skreeg Degnen, som sad nederst, og paa hvem vi hidtil ikke havde givet Agt. Og hermed sprang han i Qvintus's Fodspor. Nu var det umueligt længere at kvæle Latteren; selv den alvorlige "Jordrotte" som Bønderne kaldte Jorddroppen Urold - maatte smile, han tænkte mindst paa, at han selv var Latterens første Gjenstand. - Midt under denne kom en rask rullende Vogn op for Døren; og Vert og Vertinde gik ud for at tage mod de Fremmede, i hvem de ventede nogle af de indbudne Gjæster. - Hvilke nu disse vare, skal næste Afsnit vise.

2. Nye Ansigter

Det var ingen af de Forventede, men Nogle ganske Andre, om hvem hverken Vert eller Vertinde havde drømt: en Kammerherre von Schlüssel med Frøken Datter. Han var en Mand paa de Tredsindstyve, undersætsig, fiirskaaren med et stort blegt Ansigt, paa hvilket alt ogsaa var stort undtagen Øinene, der ikke vare saa meget større end Kattens, og af samme grøngule Farve. Ved hans Indtrædelse reiste Selskabet sig og hilsede; hans Gjenhilsen var i en mig hidtil ukjendt Maneer: han bukkede eller bøiede hverken Kroppen eller Hovedet, men gjorde med dette en Bevægelse, som næsten var det modsatte af et Nik, og lignede den Studsendes, eller den som Een gjør, naar man pludselig bringer ham et Lys for nær til Næsen. Derhos skræbete han bag ud med den ene Fod, og satte den temmeligt haardt ned igjen ved 166 Siden af dens Mage. Jeg, og vel flere af Selskabet antog ham for en Pranger, eller een af hine bondefødte Herregaardsslagtere, af hvilke ikke Faa i dette Tidsrum sloge sig op til stor Velstand. Ja endnu noget efter at

vor Vert havde forestillet ham under hans virkelige Navn og Rang, troede jeg: at her nu vilde spilles et nyt Puds af Herredsfogdens.

Et heelt andet Indtryk gjorde Datteren: skjøndt liden af Væxt, skjøndt beskeden, hartad undseelig af Væsen, var der alligevel i hele dette, Noget vist, som bøjer Mandfolkenakker. Jo længere man saae paa hende; jo høiere syntes hun. Hendes Ansigt, eller rigtigere, hendes Aasyn forekom, ved første Øiekast, temmeligt almindeligt, næsten intetsigende: det var blegt, koldt. Men naar hun aabnede Munden og talte - hendes Stemme lød hartad som en Hvidsken - da sprang der Roser ud paa disse blege Kinder: Øjenlaagene trak sig heelt op for et Par Øine, hvis sælsomme Udtryk, og søde Ild gjorde et overraskende Indtryk paa enhver ikke aldeles følesløs Tilskuer - som naar Fortæppet til Skuepladsen hæves, og der fremviser sig et yndigt Landskab med den opgaaende Sol i Baggrunden.

Verten gav to af sine Børn et Vink; paa hvilket de reiste sig, og trak deres Stole lidt tilbage: han indbød de Fremmede til at tage Plads, Kammerherren lagde en Haand paa Stoleryggen, og lod sit Blik overløbe Selskabet. Men da Qvintus og Degnen just nu kom tilbage, og de høifornemme Øine faldt paa den Sidste, tog den naadige Herre Haanden til sig, og snøvlede: "Vi ere trætte af Reisen, og ønskede snart at komme tilroe; men vil deres Kone give os en Kop The paa vore Værelser -." "- Paa Øieblikket!" svarede Fru Hansen hurtigt og muntert, tog et Lys fra et Sidebord, og førte ledsaget af en Datter, de Fremmede bort. "Gute Nacht!" sagde Kammerherren, medens hans Ansigt beskrev en Halvcirkel over os. Men i Døren vendte han sig halvt med Begjering eller snarere Befaling til Verten: at komme ind til ham, inden han gik tilsengs. Med nedslagne Øine nejede Datteren dybt, og troer jeg - saameget dybere, end ellers kunde været nok, for at udsone Faderens Hoffærdighed.

Tausheden, som nu for Øieblikket opstod, blev først brudt af Urold med et Udtryk af Forundring over dette sælsomme sildige Besøg. Degnen, som foruden andre Fortjenester ogsaa havde den, at være Egnens levende Conversationslexicon, tog Svaret og sagde - paa sit jydsk, det vi for denne Gang ville overføre paa højdansk - "da kan 167 jeg fortælle os, hvad det har at betyde: Kammerherren vil partu tvinge denne her lille Frøken til at tage den unge Baron Mahlensfeld, som nu et Aar eller mere har gaaet og "smuttet" efter hende. Men hun "stinner" sig i hvor bitte hun er, og vil ikke af Flekken. Nu har de rigtignok paa nogen Tid begyndt at mumle om, at hun skulde have sig en Anden i Løndom. Somme sige at der er Nogen, som har seet ham, og andre sige, at det er ikke saa. Men saameget er vist, at Gartnerdrengen bar dem Breve imellem, og det kom for Naadigherren, og da han intet vilde bekjende, saa fik han først Prygl, og saa paa Porten. Nu tænker jeg ved mig selv som saa: om Kammerherren ikke vil have Frøkenen her til Kammeraaden, der har tjent ham i hans første Begyndelse som Forvalter. Saa skal de vel nu her see at passe hende og Kjeresten op; for de tænker, hvad sandt nok kan være! at de unge Mennesker vil være lidt meer forvovne her end hjemme."

Man saae med Forundring paa Taleren, og paa hverandre, som om man ventede, hvo der først vilde afgive sine Betænkninger over dette Oprin og de i samme spillende Personer. Men inden endnu nogen kom til at afbryde Pausen, hørtes atter Rummelen af en opkjørende Vogn. Tilligemed Vert og Vertinden indtrent strax en høj Dame, der forestillede sig dem, som den Francaise fra Fyen, der havde paataget sig at undervise Kammerraadens yngste Børn i Sprog og Musik, allene imod Kost og Logie. Hendes Tale røbede Udlændingen; men enten hun var tydsk eller fransk, det kunde man ikke skjelne. Men Stemmen var ei sædvanlig grov og mandfolkeagtig; ligesom og hendes ualmindelige Høide, hendes Gang og hele Væsen slet ikke stode i Samstemning med Qvindeklæderne. Ikkun Ansigtet modsagde ikke disse: det var fiint, glat og temmelig kjønt. Dog hende Øiekast var igjen vel dristigt, og hendes Latter, den Herredsfogden *et par Gange med sine vittige Indfald fremtvang*, uagtet hendes synlige Modstand, den var skrallende, og hartad forbausende. Iøvrigt var hun dog meget tilbageholdende og ordknap; og talte til Ingen ved Bordet, uden først at være tiltalt. - Alligevel tabte sig efterhaanden den Opmærksomhed, Mamsel *Dubois* ved sin første Fremtræden havde vakt; thi denne Klasse - som i Datiden endnu udgjordes af lutter Fremmede - havde et Slags "Brev" paa *Særhed*: de betragtedes som Amphibier, som Mellemvæsner blandt Mand og Qvinde.

Vi vare netop i Begreb med at ende den saa ofte afbrudte Nadvere, da Hestetramp lød derude, og næsten i samme Øieblik nok en 168 Fremmed kom i egentlig Forstand springende ind ad Døren. Han havde et koparret, skarptegnet Ansigt, et mørkt og næsten bistert Udseende; men han viste sig snart fra en ganske modsat Side. -"Godaften Captain!" raabte han med Sømandsbas, smed Hatten hen paa en Stol ved Væggen, og rakte den Hilsede sin Haand tvers over Bordet, lige tæt hen forbi Francaisens Ansigt, der dreiede sig om imod ham med et Udtryk af Forundring og Uvillie. - "Velkommen Doctor!" svarede Captainen, idet han vendte sig til Vert og Vertinde: "En gammel Ven og Reisefælle, Doctor -" her faldt denne selv ind. "Ikke Doctor, jeg er kun simpel Feldtskjær, og nylig ansat her i Districtet som privilegeret Qvaksalver. Forresten hedder jeg Sorgenfryd, er ingen Complimentmager, men siger altid min Mening reent ud. Og derfor beder jeg ogsaa høfligt om Tilladelse, at maatte sætte mig ned ved dette velsignede Bord; for jeg er baade sulten og tørstig." Inden Verten vel havde faaet denne Tilladelse udfærdiget, havde Districtslægen allerede udseet sig en ledig Stol ved Siden af Degnen. Denne skubbede sig paa sin Stol saa langt som muligt hen til den anden Sidemand, som om han var bleven forskrækket over Qvaksalverens stormende Adfærd. Men den Sidste tog strax fat i Degnens Stol, medens han med den anden Haand rakte efter den ham tilbudne Tallerken, og sagde til Sidemanden - uden endog at see paa ham: "De skal ikke være bange for mig! de Tider ere nu forbi, da Apothekere og Doctere

tillige vare Skarprettere." Med disse Ord trak han Degnen igjen tæt hen til sig. Den stakkels Ludimagister, skjøndt ikke synderlig glad ved sit Naboskab, paatog sig dog en kjæk Mine, og fik et Smil frem, det han ledsagede med hurtigt Fingerpeeg til sin Pande. Qvintus, der sad skraas over for ham, tilnikkede ham Bifald; men holdt forresten sine Øine stivt hæftede paa den Fremmede, der med en Graadighed, som vor lærde Æder sikkert misundte ham, gjorde een Tallerken bar i en Haandvending, og strakte den ud til at fylde nok engang. Men derover glemte han ikke Flasken; thi den første var tømt inden den anden Tallerken. - Imidlertid han gjorde saaledes Besked - og dette medtog kun et Par Minutter - at alle de øvrige Bordgjæster lagde Kniv og Gaffel, og delte deres Øiekast imellem ham og sig selv indbyrdes; hvilket hverken gjorde ham det mindste forlegen, ei heller standsede hans umaadelige Virksomhed. - Da han var færdig, nikkede han ad Verten og hans Kone, lænede sig tilbage mod Stoleryggen og begyndte med en Tungefærdighed, der var 169 næsten ligesaa ustandselig som den, hvorpaa han allerede havde aflagt en saa glimrende Prøve: "Mine Herrer og Damer! de maae undskylde min langvarige Taushed! Naar jeg spiser, saa er det ikke paa Skrømt - som de maaske har bemærket - og under et saadant Arbeide maae alle andre hvile; thi det er ubestridelig det vigtigste af alle; og forsømmes dette, hvordan vil det saa gaae med alle de andre? De kunne mueligen troe at jeg taler saaledes af Egennytte, og vil præke Fraadserie og Drukkenskab, for at udvide min Praxis; men jeg sværger ved Hippocrates, at Forliddt er her skadeligere for Sundheden, end Formeget; og at jeg kan meget lettere curere tyve Patienter for Indigestion, end een eeneste Vanddrikker." - Omvendte ved denne salvesfulde Tale, fik baade Qvintus og Degnen bedre Tanker om Doctorens Forstand. Den første nikkede; Sidste gned sig med den flade Haand ovenpaa Parykken, og sagde: "*Han er Katten ryw mæ, den bejste Doctor, a ha kjent. Jen Fingerhærre Puns æ bejer end tow Tønder Wand.*" - "De er min Mand," sagde Lægen, og skottede ømt til ham, idet han greb sit Glas, og klinkede med ham: "paa nærmere Bekjendtskab." - Der blev nu en almindelig Leen og Skjemten; og neppe var en Fjerdedeeltime forløben siden den lystige Districtschirurgs Ankomst, inden han ikke længer ansaaes som Fremmed.

Kun To i Selskabet fandt aldeles ingen Smag i de sidstnævntes Tale og Adfærd. De nikkede ad hverandre, bøiede sig for Vert og Vertinde, og skjøde deres Stole tilbage; hvorpaa alle gjorde ligesaa. Jeg behøvede vel neppe at tillægge: at disse Tvende var Capitainens Kone og Min.

3. Pe' Syvspring

Næste Formiddag havde Kammerraad Hansen foranstaltet, at vi Mandfolk spiste Frokost i Haugen. Dog kom mod Enden uventet et Fruentimmer til - den mandhaftige Francaise: med Hænderne paa Ryggen og lange Skridt traadte hun til og bemægtigede sig en Stol med et skjødesløst "Avec votre Permission, Messieurs!" - "Men det er sandt," raabte Herredsfogden, "vor Trobadour!" - "Jeg skal hente ham" tilbød een af Kammerraadens Sønner; og det varede heller ikke længe, førend han kom med Personen.

170

Denne Virtuos - hvis rette Navn var Peder Pallisen, men som formedelst sine Fortjenester havde erhvervet sig følgende sex Æresnavne: Pe' Syvspring, Liflig Pier, Pe Halpot, Pe Neverkuk, Pe Lirendreier, Pe Lurendreier - var en lille gammelagtig Mand med store melkblaae rødkantederindende Øine. Han var iført en lang graae Frakke, graae Strømper og Træskoe og havde en Kasket, eller som det her hedder et "Hatteslag" af samme Farve paa Hovedet. Stakkelen rystede som "Blinkeløw*," og hans Trin vare korte og vaklende. Lægen stod op og saae paa ham med plirende Øine. "Han har F..... hakke mig! Delirium tremens" raabte han. "Trelirium demens!" tog Degnen Ordet, "Doctoren mener vel, at han har faaet sin Skade af det han saadan dasker omkring tidlig og sildig med den her Lire, Nei pyt! Trelirium! Tresvirium skulde det hedde - for du har jo været en ugudelig Krop efter det her Brændeviin, Pe Halpot! eller Pe Heelpot!"

"*Foer a en bette jen?*" stammede Synderen, uden at bryde sig det mindste om Degnens Snak. Verten skjenkede et Viinglas fuldt af Aqvavit, og rakte ham; men han var ikke mægtig for at føre Glasset til Munden. "*Aah gi mæ den føhst*" bad han og skultrede sig - "*sibn skal a nok hjælp mæ sjæl.*" - Han var nu og saa tjenstagtig, at hælde denne Livsbalsom i hans vidt aabne Gab; og Virkningen viste sig næsten øieblikkelig. "Hør nu!" sagde Herredsfogden "syng os allerførst den Vise, du selv har digtet om Præsten og Degnen og alle dem du veed nok: saa skal du faae en halv Potte hjem med dig, foruden hvad du behøver her." - "*Atør it sue wal*" sagde han, og saae omkring paa alle de tilstedeværende, "*er her ingen af dem?*" - "Nei, her er ingen at være bange for" lød Svaret, "kom du kun med Visen!" - Digteren tog nu sin Lire frem og sang med en Stemme, der lød som en Tercet af en Kalv, et Faar og en Gedebuk:

*Wo Herremand haaller a hans Hæjst
Somti mier end somti,
Den dæ rueser dem, æ den hejst.*

*Ejaa!
Mier end a ka sej aa.*

*
- 171

*Wo Møller haaller a hans Kop,
Somti mier end somti.
Venner do dæ, saa foer en en Top.
Ejaa!
Mier end a ka sej aa.*

*Wo Skrædder haaller a hans Saws,
Somti mier end somti.
Aa Tøwet han klipper sæ sjæl en Hjaws.
Ejaa!
Mier end a ka sej aa.*

*Wo Præst han haaller a hans Pænng,
Somti mier end Somti.
Offrer do smaat, da blywer han strænng
Ejaa!
Mier end a ka sej aa.*

*Wo Dæjn han haaller a mi Kuen,
Somti mier end somti.
De æ saan dje gammel Wuen,
Ejaa!
Mier end a ka sej aa.*

*Pe Sywspring haaller a et Kruus,
Somti mier end somti.
Ær et faa stuer, saa foer han en Ruus,
Ejaa!
Mier end a ka sej aa.*

De selsomme Miner, Øiekast og Fagter, med hvilke Liremanden ledsagede sin Smædesang, gjorde denne endnu snurrigere, og morede virkelig alle Tilhørerne - fornemmelig dem der forstode den jydsk Mundart - og fremkaldte Ønsket om nok een. Dette var ufeilbarligen bleven opfyldt, hvis ikke Stedets Præst netop var kommen til. Da Hr. Syvspring fik Øie paa ham, luskede han bort igjennem en Sidegang, og lod sig ikke tilbageholde ved nogensomhelst Tilraab eller Løvte.

172

Den Geistlige var en alderstegen, dog rørig Mand med et roligt og mildt Aasyn; i hvilket Sjælefred stod læseligt præget, og som lettelig forsonede med hans underlige Paaklædning: Paryk, Eenspænderkjole og sorte Gamacher, dem jeg siden hørte, at han brugte for sin Sundheds Skyld. Hans Tale var ligesaa forstandig som blid; og med Lethed og Sikkerhed gik han ind i mange forskellige Æmner. Man mærkede snart at han, uagtet den antike Dragt, var ganske hjemme i den nyere Tids forbausende Begivenheder, dens Aands- og Stats-Omvæltninger; men og at han betragtede dem med samme Sind, som en udtjent Sømand det oprørte Hav, han ikke meer agter at befare.

Ved Præstens Ankomst havde Capitainen forladt Selskabet, men kom snart efter tilbage med sin gamle Tjener. Denne bar en fuldfærdig Model af et Skib, og stillede det med Stiver paa et af Bordene, Capitainen vendte sig til Præsten, og sagde: "kjere Hr. Pastor! dette Skib har denne gamle Søemand selv allene forfærdiget, og det er hans Ønske, deraf at gjøre en Foræring til deres Kirke, om de finder det værdigt hertil. Og i dette Fald beder jeg om, at maatte give Kjæden, til at hænge det i." - "Jeg tager gjerne imod Foræringen," sagde Præsten smilende, "og takker paa Kirkens Vegne. Det lille Skib skal komme til at hænge i det store*." Dette lille Konstaværk blev nu taget i almindelig Betragtning, og roest, som det og virkelig fortjente. Glæden spillede i den gamle Søguts brune Ansigt; og heri blandede sig og en tilgivelig Stolthed da han af de i Skibsvæsenet ukyndige fik flere Spørgsmaale om dette og hiint, hvilket gav ham forønsket Leilighed til at holde Forelæsninger i en Videnskab, som han, hvad det practiske angik, havde fuldkommen inde. Vistnok bleve Tilhørerne derved ikke meget klogere, thi hans Terminologie var for de fleste heel uforstaaelig. Men man lod, som den ikke var det, for ei at spille ham Glæden.

Da der nu blev et Ophold i Navigatorens Foredrag, traadte Præsten til, rystede hans Haand; og sagde: "Tak Tak! min gamle Ven! du har nu forklaret dette her paa *din* Maade, og det meget rigtigt og godt. Det er kommen mig i Tanker, at jeg en anden Gang vil forklare det paa *min* Maade. Den første Søndag, det hænger i Kirken, indbyder jeg først dig og din Capitain, og ellers Enhver, som kan * 173 finde Lyst til at høre en

Skibspræken i en Kirke paa Landjorden." - Jeg skal den - nok indfinde mig" svarte Matrosen saa sjæleglad, at der nær havde sluppet ham af Munden en Søeterminus, som man ikke raaber en Geistlig Mand lige i Øinene. - Capitainen sagde: "Kjæden har jeg, og Skibet kan komme paa sit Sted i denne Dag; men vi har kun to Dage til Søndag; maaskee det er noget snart for Deres Velærværdighed." Præsten smilede igjen: "De maae for mig anbringe det, naar de selv vil. Naar jeg har een Nat, saa finder jeg vel paa hvad jeg vil sige."

"Vel!" sagde Capitainen, "see saa, du kan faae det op, Ole! thi hverken du eller jeg kan faae den Præken for snart."

4. Oles Levnetsløb

Denne gamle Søgut, der var almindelig yndet paa Gaarden skjøndt i ringere Grad af Kvindfolket - tiltrak sig nu, formedelst sit Konstværk og Commentaren derover, de Fremmedes særdeles Opmærksomhed: han blev tiltalt, roest, takket, spurgt, saa af een og saa af en anden. At dette snart faldt ham besværlig, saae jeg, og - om ikke flere andre - den gamle Præst. Han gjorde en Ende paa denne Navigationsexamen, ved at bede Ole fortælle sit Livs Historie. Paa denne uventede Begjering, slog Søemanden sine vidtopspilede Øine mod Himlen - som om han saae efter Fløjet - og derpaa til Jorden, som efter Loddet. Efter nogen Betænkning svarede han: "der er ikke saameget rart ved den Historie; men har de Lyst til at høre den, vil jeg ogsaa fortælle den; men den er ellers inte for Fruentimmer og Børn -" her saae han omkring i Kredsen, med et koldt mistroisk Blik, der tydelig tilkjendegav, at han vilde have de nysnævnte Slags Tilhørere bortfjernede. Dette skeete og paa den Maade, at Præsten, Capitainen, min Svigerfader og jeg toge ham med os ind i et lille Trælysthuus, som ikke havde Rum for flere. - Da vi her havde taget Sæde, og Ole faaet en Skraae stuvet ind under den høire Kjæve, slog han Been og Hænder overkors, og tog til Orde, som følger.

"Jeg løb af Stabelen da vi skrev eet tusinde syv hundrede og fyrgetyve paa en lille Plads i Norge, de kalde *Sandefjord*. Min Fader var Lods der, og det havde hans Fader været for ham, og alle hans Forfædre - sa'e han selv - lige op til Japhet. Og saa langt som min 174 Fader vidste af at sige, var ingen af dem død i Sengen; og for den Sag, døde min Fader ikke heller der; for han kom til at gaae til Kojs nede hos de andre -" "- Hvor?" spurgte min Svigerfader. "Der" svarede han, "hvor de bruge Tang til Sengehalm." "Ja saa!" sagde min Svigerfader "de druknede?" - "Aa javel gjorde de det" vedblev Ole; "og jeg havde vel ogsaa for længe siden vendt mit sidste Glas, dersom min Fader ikke for tidlig havde seilet mig agter ud. Jeg var kun femten Aar, og liden til Vexten; saa ingen anden Lods strax kunde være tjent med mig. Saa døde ogsaa min Moder paa samme Tider; og Sødskende eller nære Slægtninge havde jeg ingen af. Men jeg kom endda bedre med end jeg tænkte, for der boede blandt saa mange Andre en Skipper i Byen, og han hed' endda Ole Olsen han - og han var med ved salig Moders Begravelse. Da hun nu var sænket, og alting forbi; saa siger han til mig: "Ole!" siger han "har du nogen Hyre, min Gut?" - "Nei" si'er jeg; "der er vel ingen vil ha'e mig" - "Det vil jeg" si'er han "Nu kan Øvrigheden sælge Hytten og alt det andet Ragerie; og bliver der noget til rest, kan de sætte det paa Rente for dig. Om otte Dage gaaer jeg om Gud vil - til Middelhavet; vil du saa fare med som Kahytjung?" - "Javel!" si'er jeg "og du skal ha'e Tak til, Fa'er! - for i Norge si'e alle Mennesker *Du* til hverandre. - Naa da! ottende Dagen gik jeg rigtig ombord paa Aleth - Aleth hedde Briggen, han havde kaldt hende op efter sin Kone. Og en stolt Seiler var hun. Og Capitainen sa'e ogsaa mange Gange, Ole! - sa'e han, jeg veed, Fan'en hakke mig! ikke, hvem jeg holder meest af, enten af Skuden mi', eller af Kjærringe mi' -." "- Hvor gik I saa hen?" faldt Capitainen paa Ulvedal ind. - "Vi gik" svarede Ole "til Livorno eller Leghorn, som de ogsaa kalde det; og saa foer vi med Fragt fra een Plads til en anden derude i Middelhavet, og da Sommeren var forbi, gik vi tilbage til Sandefjord, og laae op der om Vinteren. - Saadan gik det nu det ene Aar efter det andet, til jeg havde naaet mit det Femogtyvende, da Aleth -." "- Ole! du glemmer Nissen" faldt Capitainen ind. "Hm! - ja -" brummede den gamle Matros smidskende, "jeg veed ikke, om de høilærde Herrer gide hørt paa saadant noget; for de tænker vel, det er Kjellingsludder og taabeligt Passiar -." "- Det er det samme Ole," sagde hans Herre, "lad dem tænke, hvad de ville! og siig du kun frem hvad du veed!"

Ole vendte sin Skraae med Tungen, lagde begge Hænder paa hver sin Stolearm, og trak Benene ind under sig: det saae ud som en 175 styrkende Forberedelse til værdigen at skille sig ved paafølgende, skumle og rædlige Begivenhed.

"Der ere somme *Fartøjer*" begyndte han, "men de ere ikke ret mange, der har en særdeles Overcomplet ombord, man kalder *Nissen*. Der ere kun faae, der kan see ham; men de der kan, sige: at han seer ud og er klædt som en anden Søemand, med den Forskjel, at han er ikke stort høiere end den Flaske, der staaer; og han har en rød Hue paa Hovedet, istædet for at alle vi andre bruge Hat paa Hovedet, eller blaae Hue. Naa da! der var, og havde altid været saadan een ombord i Aleth, og det var godt; for saalænge Nissen bliver ombord, kan Skibet ikke forgaae. Jeg saa ham rigtig nok aldrig; men vi havde en gammel Kok, han kunde see

ham, og jeg troer endda, de havde meer at skaffe med hverandre end godt var for Kokken, han hed endda Ole Halversen, for han kunde, naar han vilde, sige os om Morgenen alt det vi fik at bestille hele Dagen paa Skibet: hvad for Seil vi skulde sætte til, om vi skulde komme til at rebe nogen, og hvormange Reeb vi skulde have i hvert, om Noget paa Skuden skulde ramponeres eller reent forlises, og alt saadan; og det skede accurat som han sagde. Jeg glemmer aldrig; jeg husker det, som det var skeet igaar: Vi vare i den spanske Søe paa Høiden af "Ca' Fenster"* og stode Nord efter, da bliver en Mand syg og dør. Og da vi havde langt til Land, og ikkeheller vidste, naar vi kunne naae eet, saa blev der slaaet en Slags Kiste sammen til ham, og forsynet med Baglast, og saa skulde han da næste Dag hives over Bord. Men forinden det nu skedte, saa kommer Kokken, og siger til Capitainen: "Capitain" si'er han, "hvad har Salve forsyndet sig, at han skal ud om Bagbord?" "Hvad er det for Sludder?" si'er Capitainen, "Salve har været saa stolt en Søemand, som Nogen; og han skal, Fa'en hakke mig! ogsaa udom Styrbord." - "Det er vel nok" mumlede Halvor, "men Nissen har, den Onde vælte mig! sat ham ud om Bagbord inat." Capitainen loe, og sagde: "det skal, Fa'en synke mig! bli' Løgn." - "Bandte de og saa forskrækkeligt, som du der la'er dem ramse op?" faldt min Svigerfader ind. "Ja det gjorde de rigtignok" sagde Ole med nedstemt Tone: "Capitainen sa'e altid: Fa'en hakke mig! til daglig Brug; men naar han blev vred, saa sa'e han: Fa'en synke mig! Jeg veed nok, det er inte kjønt; men det er * 176

nu saa Skik og Brug iblandt Søefolk, og det kan ikke være anderledes, Jeg skal fortælle Dem en Historie om det: Tordenskjold - De veed nok - han skal nu have været saa reent djævels til at bande. Og saa siger Kongen en Dag til ham: Tordenskjold! - si'er han, kan du inte commandere uden at bande saadan" - "Ja!" brød min Svigerfaders Broder af, "den Historie kjende vi allesammen; men glem nu ikke, at sige os: hvordan det gik med Salve!" - "Det gik saadan" sagde Ole, "Vi havde sunget en Smule Psalme over ham, havde faaet Tallier paa Kisten, og hidset den op saa meget som lidt over Rælingen, og vilde just til at hive den ud over Styrbord. Vi havde alle Klude til, og det havde løjet af hele Morgenstunden, og var næsten Blik. Lige med et saa springer Vinden om, og vi faae en Kuling af Sydost nu, der krænger Skuden over i Bagbord, og Kisten svajer derud og plumper i Søen - vi saae den aldrig niere. - "Ka' han nu see Capitain!" sa'e Halvor. "Da er det Fa'en synke mig! ikke min Skyld" sa'e han. - "See! saadan gik det nu til." - "Men hvad blev saa Enden med Aleth?" spurgte Capitainen, "det har jeg næsten glemt." - "Det blev med hende ligesom med os alle" svarede Ole; "for hun gik ned om og hjem. Og det lod Nissen os ogsaa vide. Seer De, vi laae paa Rheden tæt op til en Bye, de kalde Mallaga. Vi havde udlosset vor Last - det var Tørfisk, og skulde lette næste Dag, hvis Vinden fjøede. Da kommer Halvor hen til mig - jeg havde været ude paa Ankeret, og der var ingen anden hos. Og saa si'er han til mig, Ole! si'er han, nu træder Aleth sin sidste Dands. - Hvordan det? si'er jeg. - Jo, si'er han, Nissen er gaaet fra hende. - Fa'en heller, si'er jeg. - Jo si'er han, han sprang overbord inat, og svømmede over til Rusmanden, der ligger. Nu kan du selv gjøre hvad du vil. - Ja, hvad gjør du? si'er jeg. - Jeg bliver, sa'e han; jeg er bleven gammel paa Aleth, og jeg vil ikke skilles fra hende. - Jeg gik nu og tænkte noget paa dette her; og jeg vidste, at Halvor aldrig gav falske Signaler. Og saa gaaer jeg til Capitainen, og si'er til ham, Faer min! si'er jeg, Aleth gjør sin sidste Reise - hun faaer aldrig mere Kjending af Norges Land. - Er du gal? si'er han. - Ikke heller det, sier jeg; men Nissen er gaaet fra Bord inat. - Lik min - om Forladelse! de go'e Herrer! men saadan si'er man saa tidt imellem Søfolk, og det har ellers intet at betyde - saadan sa'e han da ogsaa den go'e Ole Olsen. Men saa si'er jeg: Du ejer jo Aleth op og neer som hun staaer og gaaer - det takker jeg ikke dig for, si'er han - Capitain si'er jeg, han skulde sælge hende her. Men saa slog han en 177 Skogger op, og sa'e: blæs mig nedefra, til min Hat flyver ovena'; saa vil jeg kalde dig Storm! Jeg har ligesaa gjerne Aleth under mine Hæle som Dovrefjeld. Men er du bange for Kjellingsludder, saa kan du jo ta'e dig en anden Hyre. - Nei! Fa'er sa'e jeg, saadan vil jeg ikke løbe fra dig. Men han snoede sig om paa Hælen, og gik agter ud ned i Kahyten; og der blev han længe nede. Da vi havde skaffet, kalder han mig ind til sig og siger: Derhenne, si'er han, ligger Thorbjørnsen af Østerrisør. Han kom iaftes fra Marseille, og har fuld Last inde. Han gaaer hjem med allerførste Leilighed. Tag Jollen, og roe over til ham, og forlyd, om du kan faae Hyre med ham hjem; hvis ikke, om han vil ta'e dig med som Passageer. Fa'er! sa'e jeg, er du vred paa mig. Nej, si'er han, men gjør som jeg siger, og kom saa strax igjen. Det traf sig nu saa, at Thorbjørnsen havde mistet en Mand paa Reisen hid, og havde Brug for mig; og det fortalte jeg da Ole Olsen. Og saa kalder han mig ned i Kahyten, og flyer mig et Brev, og siger: det er til den gamle Aleth derhjemme, hvis du kommer først. Og her, siger han, er ti Ruller med 20 Piaster i hver. De ere de halve af mine rede Penge. Deraf giver du min Kjærring de otte, og de to beholder du selv, og her er din Hyre foruden. - Jeg begyndte nu rigtignok at blive lidt vammel om Hjertet, og der kom mig vel noget vaadt i Øinene; for saa si'er han: hvad gaaer der af din Hundeunge? hvad flæber du for? Tag nu dine Kjøjklæder og din Kiste, og skrup dig saa - Naa hold nu Kjæft! og Gud være med dig, min Gut! og god Reise! Pil nu af, og det snart! - Dermed drejede han mig om mod Kahytsdøren. Men det kom mig for, som han ogsaa klippede lidt med Øjnene. Da jeg var kommen ovenfor Trappen raabte han endnu: Hils Aleth og Siri! det var hans eneste Barn - og dermed slog han den inderste Dør i, saa det smældede. - Saa kom jeg da ombord i Østerrisøeren; og han lettede endnu den samme Aften; men jeg sov slet intet den Nat, for der løb saa meget om i mit Hoved baade om Aleth og Nissen og mig selv, men meest om Ole Olsen; for han havde været en Fader for mig i alle disse ti Aar, og jeg troer ikke at jeg havde faaet ti Lusinger af ham i dem allesammen. Og jeg troer vist, at han havde noget i sinde med mig og Sire; men hun var da endnu kun fiorten Aar. - Naa da: vi lettede, og lod staae ad Strædet -." - Men hvordan gik det saa den gamle Capitain, med hans Fartøi?" faldt jeg ham ind. - "Ja" sagde Ole, vi saae aldrig mere af ham og Aleth end en grøn Flaske med en Lap Papiir i -. "Hvad" siger Præsten, "og hvor fik du den?" 178 - "Den fandt jeg, svarede Ole, da jeg var i Slaveriet -." - Her afbrødes Fortællingen ved Ankomsten af en Fremmed, hvem jeg billigen tilegner et eget Capitel.

5. Fuldmægtigen

Inde i Gangen havde allerede i et par Minutter ladet sig høre et usædvanligt stærkt Charivari af mange sladdrende, leende og syngende Qvindestemmer. Det nærmede sig stedse mere og mere vort Lysthuus; og da det kom ligeudenfor, taug vor Fortæller, og vi andre reiste os, for at see, hvad det monne være. Det første Øiekast viste os en snæver Kreds af et Dosin unge Piger, eller Fleer, men ved det næste opdagede vi midt i Kredsen Pullen af en sort Mandshat, der snurrede hurtigt omkring fra den ene Side til den anden. Og derhos hørte vi en snærende, skrattende Røst, der ikke vel kunde komme fra et qvindeligt Bryst, men som dog var i uophørlig Virksomhed. - Nu aabnedes Ringen, og derinde sees da, hvem Hatten tilhører: en ganske lille ung Mand, med et taalelig kjønt, muntert og aabent Ansigt. Men han var temmelig forvoxen, med udstaaende Bryst og Skulder. "Her" sagde Sine Hansen, den ældste af Vertens Døttre, "har jeg den Fornøielse at forestille Herrerne Hr. Wakkeltop, Næstcommanderende paa Herredscontoiret, Fuldmægtig over os Alle sammen." Den Fremstillede kastede først et par skjelske Øine til hende, og hilste derpaa os andre hver især, ligesom vi traadte ud af Lysthuset. "Jeg er kommen" sagde han, "at gjøre Herredsfogdens Undskyldning baade hos Hr. Captainen og Kammerraaden og hele Selskabet, at han ikke kan have den Ære at komme her hverken idag eller nogle flere. Han har pludselig bestemt sig til en meget vigtig Reise, og jeg bliver constitueret saalænge - " her trak han Hovedet lidt tilbage og skød Brystet end høiere frem. - "Hvor Fanden er han da reist hen?" faldt Kammerraaden ind. Hr. Wakkeltop smilte, og skelede listeligt til Spørgeren: "Det er en Statshemmelighed, som Fremtiden muligen vil opklare." - De muntre Piger, blandt hvilke nogle nysankomne fra Egnen, omringede paa ny Hr. Viceherredsfogden, og holdt et svært Huus med ham, idet han bogstaveligen henreves af denne yndige Hvirvel.

Ingen kunde tage feil af de skjelske Tøasers Hensigt, uden han, 179 som var Maalet for deres Skjemt og Drillerier: han gottede sig øiensynligt derover, og optog alt dette som en skyldig Hyldest, der tilkom hans smukke Person og øvrige glimrende Egenskaber.

"Det er synderligt nok med det Menneske" - sagde Kammerraaden - "det er en dygtig Karl i hans Forretninger, og dum er han min sandten ikke; og dog kan han slet ikke faae i sit Hoved, at de har ham tilbedste. Jo mere de gjøre Nar ad ham, jo gladere er han. Jeg kunde næsten falde paa at troe, at han bilder sig ind: de ere forgabede i ham," - "Det kan De troe med god Samvittighed," gjenmælede Captainen, "saadan er det med alle pukkelryggede baade Fruentimmer og Mandfolk: de have altid høiere Tanker om sig selv, end lige velvoxne Mennesker." "Christian! der dømmes Du noget for strengt" sagde Broderen. "Maaskee" lød det korte tvære Svar. Men Præsten tog Ordet for ham: "Captainen har vel fremsat hiin Mening som en Generalregel, men med Undtagelser. Og i saa Fald tør jeg gjerne vedkjende mig den, uden at ansee mig selv for en ubarmhertig Dommer. Jeg seer meget meer heri et Tegn af den store Overdommers uendelige Barmhertighed. Der er intet meer nedtrykkende, end naar et Menneske væmmes ved sig selv. Den der er misfornøiet med sine Forstandsgaver, eller, endnu værre, med sin Moralitet, den er paa det nærmeste ved at vorde saa misfornøiet med sin Tilværelse, at den gjør en Ende paa samme. Men den som betragtede sit eget Legeme med Foragt, mon den skulde bryde sig meget om at bevare det? Denne Stolthed hos de Gebrækkelige er en Erstatning af Naturen for de Gaver, den ikke har kunnet meddele dem. Dette lille Overmaal af Selvkjerlighed giver Opreisning for Legemets Undermaal, og Styrke til med Kjækhed og Lethed at bære et Kors, hvis blotte Syn kan bringe de Velskabte til at sukke." - "Rem acu tetigisti"* sagde min Svigerfader, og klappede Præstens Skulder. - I dette Øieblik kaldtes vor Opmærksomhed atter hen til den omtalte Mandsling, og hans "Bacchantinder" som Svigerfader benævnedes dem. Vi hørte et Jubelraab, og derpaa en Jubelsang, udført af de høie Qvindestemmer: "Store Prinds! Maroccos Ære" o.s.v. Og snart efter kom Processionen op imod os: "Maroccaneren" - som han herefter kom til at hedde - sad paa en Kongestol, og bares af Pigerne ved udlagte Stænger saa høit, at hans glade Ansigt nu overstraalede dem * 180 alle. Sine Hansen - der altid var den første og slemmeste til at gjække ham - gik bagefter, og holdt en Parasol over hans Hoved. "Per Jovem!" raabte min Svigerfader, "er dette en Triumph eller en Ovation? Ingen Consul eller Dictator kunde være stoltere, end han seer ud til." Og saa var det virkelig: han skuede ned paa Pigerne med et Blik, som vare de overvundne Fanger, der allene vare der, til at forherlige hans Indtog. - Han nød denne Lyksalighed lige til Haugestuedøren, hvor man satte ham til Jorden. Med en huldsalig Mine reiste han sig, bukkede rundt, og bød Sine Hansen sin Arm, den hun modtog med et Smil og en dyb Nejning. Nu gik det til Middagsbordet; og vist er det: at ved samme fandtes ingen Cavaleer, der saa levende underholdt sin Dame som vor lille Triumphator.

6. Duellen

Som vi sadde ved Kaffebordet, der blev dækket i den store og pyntelige Hauge, hvor Størstedelen af Tørveirsdagene tilbragtes, forøgedes Selskabet med en Herre der saa ud til at være nærmere ved de Fyrgetyve end ved de Tredive. Han bar Uniform, men som viste, at han ikke længere stod i Tjenesten. Skjødsløst hilste han paa Selskabet, satte sig paa den første den bedste Stol, og sagde, idet han lod Øinene løbe omkring: "Jeg seer ikke Frøken von Skrysser." - "Hvem har jeg den Ære at see ved mit ringe Bord?" spurgte Verten lidt studsig. - "Capitain, Baron von Marensfært" svarede Herren. Ved at at høre et saa snurrit Navn, fremkom et Smil paa somme Ansigter; men Verten gjorde en suur Mine, og sagde: "Vil De Frøkenen noget, skal jeg lade dem mælde." - "Ha ha!" grinede Hiin, "jeg skar nok mærre mig sær." - Hansen forstod ham ikke - jeg, sandt at sige ikke heller - men at han antog Mennesket for ikke vel forvaret, det kunde man see. Uden at inklade sig videre med denne her Baron, gik han ind i Huset, for at underrette Frøkenen om dette sælsomme Besøg; hun - det fortalte Kammeraaden mig siden - afslog øieblikkelig reent ud at modtage dette, idet hun forklarede ham heelt aabenhjertig: at denne Baron *Malensfeld* just var den samme modbydelige Beiler, til hvilken hun skulde tvinges.

Under denne korte Fraværelse blev der hverken talt noget ved Kaffebordet, ei heller bestilt Andet, end at Baronens fremtog et 181 massivt gammeldags Gulduhr, med tre ditto Kjæder og Signeter, lukkede det op med et gravitetisk Aasyn, lagde den yderste Kasse med Kjæderne foran sig paa Bordet, og gav sig til at gnide den indre med Hjørnet af sit Lommetørklæde. (Som man snart kom efter, saa var dette Personens eneste daglige eller snarere timelige Bestilling.) - Alle vi Andre sadde som tause Tilskuere ved dette unyttige Arbejde; indtil Urold, der saae næsten ligesaa høitidelig ud som Baronens, gjorde en Ende paa "*Havresæden*"* med det Spørgsmaal: "er der ingen af disse Signeter antike?" - Den Tiltalte saae med en uvis Mine paa Spørgeren, som om han ikke ret havde fattet Meningen, og sagde: "Det er Dæren gare mig, Arvegods fra mine Forfædre." - "Tænkte jeg det ikke nok!" raabte Oldgrandskeren fornøiet - "tillader Hr. Baron Mærensfaert -." - "Jeg hedder ikke Mærensfaert" sagde denne but, "men jeg hedder Marensfaert." Saadan siger jeg jo ogsaa, gjentog Urold; men inden det kom til nærmere Forklaring imellem dem, traadte Kammeraaden ud af Huset, og med ham Francaisen. "Hvem er det Fruentimmer?" spurgte Baronens. En i Selskabet sagde ham det. "Ha ha!" raabte han, "er det Mamesærrer? Hun kunde, Dæren gare mig, tjene ved Rivgarderne." - "Hvad siger han?" raabte den mandhaftige Gouvernante; idet hun nærmede sig med lange Skridt, "er det en Cavareer, der tarer saaredes tir en Dame!" - Ved at høre Baronens Naturfeil i Udtalen saaledes eftervrænget, var der flere som lode Latteren frit Løb. Men Baronens reiste sig, satte et glubsk Ansigt op, og sagde: "Er De af Ader?" "Gammer Ader" svarede hun, "og hvorfor?" - "Jo, for jeg ska' sige Dem" sagde Baronens, og brystede sig, "dersom De havde været et Mandfork, skure de givet mig Satisfaction." - "Den kan jeg gi'e dem arrigever" gjenmælede denne franske Virago, "enten De behager Kaarde, Saber, eller Pistorer." - Baronens studsede, og sagde med nedstemt Tone: "Det var Dævers! men man duererer erres ikke med Damer." - "Saa skar min Broder møde Dem for mig, og det i Morgen tirig tir hvad Krokkesret De befarer." - "Hvad har jeg med deres Hr. Broder at bestirre?" spurgte Baronens. - "Det skar De strax erfare" svarede Francaisen, og ilede hurtigt tilbage ind i Huset.

* - 182

Ingen af os kunde begribe, hvad hun havde isinde; og den kort før temmelig forbløffede Baron tilbagevandt snart sin Fatning. Han fulgte Mammesellen med Øinene, indtil hun havde faaet Haugestuedøren paa Ryggen. Derpaa vendte han atter Hovedet om, og sagde, idet han igjen begyndte at gnide sin Uhrkasse: "jeg troer, Dæren gare mig, deres Mammesærrer er hargar." - Jeg, og vist nok flere med mig, var ikke langt fra at have samme Tro. Men inden vi endnu havde yttret os noget over dette selsomme Optrin, traadte en Husarofficeer ud af Haugestuen, og ilede hen til os med det Spørgsmaal: "Hvem af de Herrer er Baron Malensfeld?" - Den Søgte skiftede Farve, og sagde med svag Stemme: "Det er mig, hvad behager?" - "En Portion af deres Blod min Herre. Jeg er Lieutenant Dubois, og fordrer Revange for deres Fornærmelse mod min Søster." - "Jeg har ikke fornærmet deres Søster" svarte Baronens, "og sraaes ikke med dem," - Husaren greb en Kjep, som laae paa Jorden, og sagde: "saa er du en Cujon, og skal prygles ud af dette ærede Selskab." - Dette virkede, og kaldte Baronens flygtende Mod tilbage: han pustede sig op og raabte: "er her ingen Sabrer i Huset?" "De skal faae een af mig" svarte vores Captain - Ole spring over, og hent dem begge to! jeg seer, Hr. Lieutenanten har heller ingen." - Det var en alvorlig Vending, Sagen tog. En efter Anden af de Hosværende listede sig bort; og da Ole kom med Sablerne - dem han, for ei at vække Opsigt, viselig havde skjult under sin Jakke - var Ingen tilbage uden Duellanterne, Captainen, Urold og Jeg. Da jeg nu ogsaa ved Instrumenternes Ankomst vilde til at bortfjerne mig, sagde Lieutenanten: "Men vi skulde dog have Secundantere." - Jeg tilbyder mig for den Ene" sagde Captainen - "Og jeg for den Anden", raabte Urold med skarp Alvor - "Tvekamp er en ægte oldnordisk Sædvane; og det skulde glæde mig, om de tvende Kæmper vilde bestemme sig for en ordentlig Holmgang." - "Hvad er det for een?" spurgte Captainen. - "Det er" tog Urold ivrig ved, "Man vælger en lille Øe eller Holm i Vandet, men som ikke maa være større, end at man paa alle Kanter kan tage den i syv lange Skræv." - "Hvor faae vi saadan en fra?" sagde Lieutenanten spodsk. - "Dertil skal blive Raad" svarte Oldgrandskeren: "I Mangel af en virkelig Holm, saa ridse vi med Sværdodden een af helst i Sand, men ellers paa Grønsvær. Det er Skade, at det nu er Sommer; for ellers kunde vi have kæmpet paa lis. Dette brugtes ogsaa i Oldtiden, nu sjældent."

183

Baronen hørte, som det lod, meget andægtig paa Antiquaren; men dennes oldkrigerske Lærdom morede

ikke Lieutenanten: "Til Sagen!" raabte han; "enten det saa skal være paa en Øe eller paa Fastland" tog den ene, af Capitainen tilbødte Sabel, og stak den ind under venstre Arm. "Behag at følge, mine Herrer!" sagde Capitainen; "jeg skal anvise et Sted, hvor vi kunne være ganske uforstyrrede."

Han gik nu forud, af Haugen og i Skoven; de Andre tre fulgte ham. - Da de vare mig ude af Syne, kom jeg først til at tænke lidt sammenhængende over det, der nu nyssen saa usammenhængende var foregaaet: Baronens plumpe Indtrængen i eet ham ganske ubekjendt Selskab: den ligesaa fremmede Husars Dumpen som ned fra Skyerne, og: Striden, der kom ligesom forud beredt, og hastig som i en fransk Comedie. Det hele her forekom mig næsten som en aftalt Comedie; og nysgjerrig efter at see Knudens Opløsning, sneg jeg mig ud i Skoven efter de spillende Personer. - Jeg kunde ikke tage Feil; thi Uroids Stemme veiledede mig; og stillende mig bag en Busk, tog jeg en god Udsigt til Valdpladsen, der var en lille aaben Grønning, omgiven af Træer.

"Maa jeg nu laane Deres Sværd?" sagde Oldgrandskeren til Lieutenanten. - "Hvad Fanden vil De med det?" spurgte Officeren. - "Afstikke Holmen" lød Svaret. "Og De vilde virkelig" raabte hiin -"rode i Snavset med min Sabel, som i næste Øieblik skal i Livet paa Baronem; fy! det var gemeent - men behag!" vendte han sig til Capitainen - "at bestemme Kampens Vilkaar og Maade." - "Dersom De tillader -" tog Urold Ordet - "saa vil jeg foreslaae den gamle Kampmaade." "Hvorredes var den?" spurgte den allerede igjen temmelig betuttede Baron. - "Man havde egentlig to;" sagde Urold belærende: "den første og meest yndede var saadan, at den ene Kæmpe havde et kort og let Sværd, med hvilket han gjorde tre og i særdeles Tilfælde, ni Hug paa Modstanderen, som havde et langt og tungt Sværd, med hvilket han, naar Turen kom til ham, gjorde eet Hug. Men paa den anden og simplere Maade vexlede man Hug om Hug." - "Man havde dog Rov til at parere?" spurgte Baronem. - "Gubevares! Nei!" svarte Antiquaren, "det kjendte vore tappre Forfædre ikke noget til" "Hr. Kammeraad!" faldt nu Capitainen ind: "Vi ere nymodens Mennesker her, og kan ikke befatte os med dette gamle Plumphuggerie. Maa jeg foreslaae: at Baronem, som den Fordrede, har første Udfald: og at første Saar beslutter Striden, der efter sin 184 Anledning og Aarsag ikke kan ansees for at høre til dem, der gaae paa Livet." - "For mig gjerne!" sagde Husaren. Baronem nikkede; og, opmuntret ved Tanken om det første Hug, hævede han Sablen, og faldt ud. Men Lieutenanten parerede uden Anstrængelse Hugget, og kløvede i næste Øieblik Modstanderens Næsetip og Overlæbe. - "Attendez!" raabte Capitainen, traadte til, adskilte Kæmperne, og tog et par Lærredsstrimler op af Lommen, med hvilke han forbandt den enes lette Saar, saagodt det lod sig gjøre; det vil sige: han hæftede Strimlerne ved Hjælp af Liim eller Gummi - hvormed han altsaa ligeledes havde forsynet sig - over Smørrerne. Men Blodet blev alligevel ved at løbe den Saarede ned i Munden, hvorfor han efter Capitainens Anvisning holdt sit Tørklæde for. Medens dette gik for sig, leverede Seierherren sin Sabel til Urold, gjorde en hilsende Bevægelse med Haanden, og vendte tilbage til Gaarden. Ole, der havde holdt sig i Nærheden, tog nu begge Sablerne, og tradskede afsted med dem; men Baronem og Secundanterne gik hen paa en anden Kant af Skoven, hvilket jeg ikke dengang vidste at forklare mig. Men den med slige Optrin fortrolige Captain havde ladet en Vogn og en Ridehest holde i Beredskab ved Landeveien. Paa den første blev Baronem bragt, og, efter givet Raad, agede han da til Kjøbstaden, for at erholde nærmere Lægehjælp.

Ved min Tilbagekomst i Haugen blev jeg snart omringet af det øvrige Selskab, og bestormet med Spørgsmaal om denne Dags mærkeligste Begivenhed. Ogsaa Ole maatte holde for, men han indlod sig ikke i nogen vidtløftig Forklaring: "Det gik godt, det gik pent - intet andet i Stykker end en Næse - og saa fik han et Hareskaar - det er det Hele" var alt hvad de fik ud af Sømanden. - Da alle af mig havde erholdt en omstændelig Beretning, og derover yttret sig, hver paa sin Maade, begyndte Herredsfogdens Vicarius med en dybere Stemme end sædvanlig: "Duel er en lovløs Handling - Forbudet mod samme er ikke hævet - jeg kunde komme i den haarde Nødvendighed at lade Duellanterne sætte fast - den Ene, hører jeg, er rigtignok allerede ude af Jurisdictionen ." Jeg indvendte ham: at den borgerlige Øvrighed neppe var bemyndiget til at arrestere Militaire; ved hvilken Bemærkning han villigen beroligede sig. - Den aldeles fremmede smukke kjække Husarofficer blev nu ene Gjenstanden for en levende Samtale; og nogle af de yngre Piger forenede tilsidst deres Betragtninger ved hans *Mundskjæg*, hvilket dengang endnu var en ualmindelig 185 Prydelse for Officerer. - Med det Haab, ret snart at gjøre nærmere Bekjendtskab med den tappe Lieutenant Dubois, gik alle ind; og da man ikke fandt ham i Hauge- eller Dagligstue, formodede man med Grund, at han var hos Søsteren. - Men da en Time eller mere var forløben under frugtesløs Venten, og Solen allerede gaet ned, kom - istædet for Lieutenanten hans Søster. Hun bragte hans Afskedshilsen til Vert og Vertinde, med Undskyldning for hans pludselige men nødvendige Bortgang, da han nemlig reiste efter høiere Befaling i Tjenestesager. - "Det gjør mig ondt" sagde Kammerraaden, "saameget mere, som jeg ikke veed, paa hvad Maade han enten kom eller reiste." - "Hans Tjener" svarede hun "holdt med deres Heste her udenfor ved Landeveien, da han paa Forbifarten blot vilde tale et Par Ord med mig." - Hermed havde da al Venten en snar og ærgerlig Ende. -

7. Slutningen af Oles Levnetsløb

Da jeg næste Morgen vaagnede, savnede jeg Alice ved min Side. Værelset var det samme, i hvilket jeg første Gang hørte hendes Englestemme. Endnu stod Billedet af den indmurede Frøken paa Betrækket i Krogen. End ikke ved Sengen var gjort mindste Forandring: dens Figur og de mørke Gardiner med de lange Fryndser krævede ingen levende Indbildningskraft, for at finde Ligheden mellem denne Himmelseng og en Ligvogn. - Samme Scene eller Scenerie - vækker gjerne de samme Følelser og Tanker; og det ofte i samme Orden: saaledes gjentoges mig nu hiin Vinternats aandelige Liv - lad mig hellere sige: *Aandeliv!* Billedet paa Væggen med den dertil knyttede Brøde, forbuden Elskovs skumle Lyst, og dens rædlige Bod, Tonerne derinde, og hende der fremtryllede dem som fra en anden Verden - hende, nu min Lyksalighed i Denne - Tys! da lød igjen hiin samme Aandemusik - det var Alice der sang: "*Hvorfor tøver du saalænge?*" men med et heelt andet Udtryk: det opfyldte Haabs, den rolige Glædes ligesaa klare som milde Toner. - Hurtig klædte jeg mig paa; og som jeg aabnede Døren til Salen, traadte Captainen ind fra den modstaaende. Vistnok besjælede af lignende Følelser ilede vi hen til Bordet, hvor vore Koner sade og trykkede Kjerlighedens og 186 Agtelsens hellige Kysse paa deres trofaste Hænder. - Captainen saae paa Hans med et ubeskriveligt saligt Blik - den Elskedes anden søde Aabenbaring svævede paa hendes ømtsmilende Læber. Alice trykkede min Haand - jeg forstod hende. -

Der pikkedes paa den ydre Salsdør - det var den høitbetroede Ole, der kom for at yde sin Herre og Ven den daglige Morgenhilsen. "Hør Ole!" sagde denne, "Man skulde vel have Resten af din Historie." "Ja vel Captain!" svarede han. "Nu!" gjentog Captainen, "saa lad os gaae ned i den samme Kahyt, hvor du gav os den første Deel af din Journal!"

Og saa forlode vi da Konerne, tog min Svigerfader med, og nedlode os paa det antydede Sted, hvor Ole, forsynet med en frisk Skraae, tog til Orde som følger.

"Hm - ja vel! det var ved Østerrisøeren vi slap, Naa da: han gjorde en snar og velbeholden Reise. Og jeg kom hjem til gamle Aleth - som han altid kaldte hende Ole Olsen; men hun var alligevel ikke saa gammel; for "*Søe-Aleth*" som han ogsaa kaldte Skuden, hun løb af Stabelen det samme Aar som "*Land-Aleth*" stod Confirmation, og -." "- Lad nu Aleth være, min Mand!" afbrød Captainen, "og fortæl os noget om Siri!" - "Vel!" tog den gamle Sømand atter ved - "Seer De: Siri var et net Stykke Tøs; der var godt Tømmer i hende, og Sindelaget var endda nok saadan. Nu kom det sig saaledes: vi gik og saae paa hverandre een Dag og en anden Dag, og jeg kunde godt lide hende, og hun kunde ogsaa lide mig, kan jeg troe; men vi taug stille. Nu gik jeg den Vinter til Klokkeren der i Sandefjord, og læste til Styrmandsexamen - som jeg ellers ikke fik - Og en Dag, som jeg kommer hjem fra Klokkeren, saa sidder gamle Aleth ved sin Teen - hun spandt ikke, men hun græd. Saa si'er jeg til hende: "Moer! hvorfor græder Du?" si'er jeg. Saa si'er hun: "Aleth er forgaet" si'er hun, "og Ole Olsen seer jeg ikke meer i denne Verden." Og saa stak hun i at tude igjen; og Vandet løb ogsaa ud af mine Spygatter. Men saa si'er jeg: "Moer! hvoraf veed du det?" "Jo Ole!" siger hun, "jeg har hørt Varsel for ham inat." - Naa! saa gik der en lille Tid hen, og de græd begge to af og til, baade Moder og Datter. Men saa en Dag si'er hun til mig - Siri var ikke hos - "Ole!" - sier hun - "Jeg er Enke, Gud bedre! og jeg har kun Siri at trøste mig ved. Nøgen er jeg ikke; men han er borte, der skulde holde Pjalterne om os. Ole! jeg har tænkt paa" - si'er hun - "Naar Siri og du kan lide hverandre, og du 187 bliver Styrmand, saa kan I komme sammen, og faae Hytten og det Hele; og saa kan jeg blive her, og I kan pleie mig paa mine gamle Dage, om jeg ellers skal see nogen af dem. Men du skal ikke snakke til hende om den Ting, førend du kommer hjem fra Kjøbenhavn." - Det gjorde jeg ikke heller. For jeg sagde ikke andet til hende, end da jeg reiste, sa'e jeg: Farvel Siri! og tak for alt Godt! kanskee Du tænker lidt paa mig imellem, naar du fodrer den lille Siri - Siri, seer De, det var en Kanarieflugt jeg havde hjem med til hende, og saa havde jeg kaldt den op efter hende. - Saa græd hun da, og tog et Hovedvandsæg op af Lommen, og gav mig det, og sagde: "Der Ole! jeg har intet andet at gie dig - kanskee du ogsaa tænker lidt imellem paa mig, naar du seer det." Og det gjorde jeg ogsaa - det veed Gud jeg gjorde." - Her taug Fortælleren, strakte Benene vidt ud, lod Hovedet synke lidt ned mod Brystet, og hentede et langt Suk - "Du skal tilveirs igjen min gamle Gut!" opmuntrede Capitainen. - Ole rettede sig strax, løste et Par Knapper i sin Vest, stak Haanden ind paa Barmen, og førte den ud igjen med et Sølvhovedvandsæg, bunden ved en Haarlidse om hans Hals - "Og det gjør jeg endnu, kan jeg troe" sagde han, dreiede og vendende Æget tæt foran de plirende, graadglændsende Øine. "Hvad er det for en Snor, den hænger i?" spurgte jeg. Uden at see paa mig svarede han: "Det er noget af hendes egen Takkelasie," og gjemte det dyrebare Klenodie ved det gamle ærlige Hjerte. - Han samlede atter Benene op under sig, og vedblev: "Jeg gik da tidlig paa Aaret med en Jagt, som vilde til Kjøbenhavn. Men endnu den samme Nat, som vi vare afseilede om Morgen, bleve vi i Mørket paaseilede af en Engelsmand. Jeg var paa Dækket, og gik just i Styrbordsiden, da han rendte os ind i Boven, og derpaa gned sig hen ad vor Laaring. De raabte nu til mig: at jeg skulde jumpe over, og firedes mig en Ende Toug - ja, jeg var ikke videre bunden til Jagten, jeg greb Touget og entrede op paa Engelsmanden. Men først raabte jeg til de andre, at de skulde gjøre ligesaa. Nei! der var ingen, der brød sig om det; og saa sa'e Engelmændene, "naar de ikke vil med, lad dem saa gaae til Helvede!" Og det skete da paa en Maade, for kort efter hørte vi noget agter ude et Vræl, og da maa Jagten vel være sunken. -

Men Engelsmanden stod hjem efter, og jeg maatte følge med, enten jeg vilde eller ei; og det blev en lang Reise for mig. For da vi kom til Falmouth, hvor Skibet hørte hjemme, laae der ikke et eneste 188 Skib, som enten skulde til Norge eller til Østersøen; og da jeg havde ligget der i nogen Tid og mine Penge begyndte at gaae med, var jeg nødt til at tage Hyre paa en Franskmand, der gik til Middelhavet. Da vi vare

komne der, og havde Høiden af Minorka, bleve vi tagne af en Barbaresk-Corsar, bragte til Tunis, og solgte som Slaver. Der blev jeg da i atten Aar - "Atten Aar?" raabte min Svigerfader. "Aaja!" sagde Ole, "og endda fire Maaneder til." - "Gud bevare os!" sukkede Svigerfader, "hvordan gik det Dig der? din Stakkel!" - "Aah! det er aldrig værdt at tale om" svarede Sømanden, "den ene Dag var som den anden: lidt af Brødet, og meget af Pidsken - lidt Hvile og meget Arbeide. Men Herre Gud! den Tid gik da ogsaa, som al anden. Og saa hændte det sig en Dag, som jeg sjouede ved Stranden, at en Rusmand, som laae der udenfor, kom iland. Og ved at see min Medchristen, har jeg vel sukket og sagt noget paa mit Modersmaal; for saa taler han mig til paa dansk; og spørger om jeg vil løskjøbes. Det var ikke sært, om jeg sagde ja dertil. Saa købte han mig da fri, og tog mig med sig, og foer jeg saa med ham siden, og havde det saa godt som jeg vilde ønske mig." - "Hvad hed' den brave Mand?" spurgte jeg, "hvem var det?" - "Der sidder han" sagde Matrosen, og pegede paa Captainen; "og vor Herre betale ham for det! for jeg kan ikke." Her saae han op mod Himlen, og atter med sænket Hoved ned paa sine Hænder, dem han havde foldet i Skjødet. "Men Siri? kjere Ven!" spurgte jeg videre. "Siri" svarede han sagte og langsomt, og lod Hovedet endnu synke dybere - "Siri er nok gaaet til sine Forældre; for det er nu flere Aar siden jeg skrev til Sandefjord; men der var ikke en Sjæl, som vidste noget af hende at sige."

Med dyb Deeltagelse havde vi alle modtaget den stakkels Sømands sørgelige Fortælling; men ingen af os havde Ord at trøste ham med, indtil Captainen omsider reiste sig, tog hans Haand, rystede den, og sagde: "Der kommer en Dag, da det hedder: "Allemand paa Dækket!" Disse sidste Commandoord udtalte han med en saadan Stemme, at vi alle reiste os, som paa Commando, og skiltes ad, hver med sine egne alvorlige Tanker.

189

8. En Skibspræken paa Landet

Hvad der ellers kan have tildraget sig den følgende Dag, som var den sidste i Byen, veed jeg intet af; thi Degnen - som formedelst en meget regnfuld Nat ikke havde noget med Tiendetagen at gjøre - fik mig med sig ud i Bekkasinkjærene. Vor Bestilling sammesteds vil jeg springe over, da en Beretning herom neppe vilde more ret mange af mine Læsere. Jeg beder derimod om deres Ledsagelse til Kirken den efterfølgende Helligdag!

Den lille Landsbykirke var fuld af Tilhørere; thi Rygtet om dens nye Prydelse havde samlet en meer end almindelig Folkemængde. Herregaardens - et stort Pulpitur ligeoverfor Prækestolen, havde ikke et ledigt Sæde; og Ole var endog anviist en Plads i samme; thi han var jo den som, saa at sige, havde givet Præsten Text til hans Tale. Sømandens Øiekast delte sig ogsaa hele Tiden mellem Skibet og Taleren.

Da denne havde læst Bønnen og Evangeliet, tog han tilorde, som følger:

Mine kjære Venner!

Et ikke saa kort Tidsrum er henrundet, siden jeg første Gang talede Herrens Ord til Eder! Hvor Mange af dem, der da modtog mig, maa jeg ikke idag savne! Ogsaa jeg skal engang tælles blandt de Savnede. Den Tid vil komme - hvor snart veed Ingen af os - da min Røst ikke mere skal høres. Men jeg har det Haab, at den vil mindes endnu en Stund efterat jeg er lagt til Hvile, og I hverken høre eller see mig mere. Og vil jeg da paa denne Dag tale nogle særdeles Ord til mine elskelige Sognebørn, med det inderlige Ønske: at de maae bevares længe i kjerligt Sind hos Eder alle!

Dette Skib, mine Venner! er en Gave fra een af vore Medreisende paa Livets urolige Hav. Han haver her ophængt det, ikke til en blot Prydelse; men deels for sig selv som et Taknemmeligheds Offer til den Stormens og Havets Herre, der fører ham gennem Farer tryggelig til hans sidste Ankerplads, og deels for os til en saavel advarende som opmuntrende Lærdom.

Dette Skib viser sig vel ved det første flygtige Øiekast som et blot Billedværk; men ved nøiere Beskuelse og Eftertænkning faaer det en 190 mangfoldig og dyb Betydning. Det forholder sig hermed som med en fremmed Skrivt, paa hvis sælsomme Træk den Ukyndige stirrer med kort Nysgjerrighed eller kold Ligegyldighed; men hvo der forstaaer at læse denne Skrivt, at udtyde disse Tegn, han faaer Mening derudaf.

Fæster nu for det første Eders Opmærksomhed paa *Skroget!* I see da her et Stykke Træarbeide, bestaaende af mange Dele, kunstigen sammenfattede, fast forenede, saaledes at det udgjør et eneste *Heelt*. Herved tænke vi os det menneskelige Legeme, der er sammenføiet af mange og ulige artede Dele til et

saadant *Heelt*, at vi med fuld Føie kalde det Skabningens Mesterstykke. Thi hvad ere vel alle vore beundrede Kunstværker andet end Fuskerværker mod dette? Hvad er vel al den Pynt og Prydelse, med hvilke vi søge at skjule Manglerne ved vore egne Arbeider mod den samstemmende Skjønhed, der viser det menneskelige Legeme som Skaberens Mesterværk?

Men under et andet Hensyn er Ligheden mellem Skibet og Menneskelegemet ligesaa træffende - om end mindre opmuntrende for den menneskelige Forfængelighed. Skibet er med al sin Fasthed og Styrke, alligevel skrøbeligt, forgængeligt, og vorder ofte - selv under den største Forsigtighed - et Bytte for Elementernes seirende Magt. Ja, om det endog nok saa heldig trodser disse, om det endog nok saa omhyggelig flikkes og udbedres: det vil dog omsider skjørnes, opløses, forgaae af Ælde. Saaledes ere og vore Legemer udsatte for utallige forstyrrende Paavirkninger af Vold og Sygdomme. Og om de nu heldigen undvige og overvinde alle disse Farer, skal dog Alderen ufeilbarlig svække deres Kræfter, udslette deres Skjønhed, og tilsidst overgive dem til Død og Forkrænkelighed. Visselig! naar vi tænke herpaa, da maae vi vel sukke med Job: "*Du gjorde mig som Leer, og Du vil gjøre mig til Støv igjen.*"

Henvender hernæst eders Øine til Skibets Tougværk! hvis Mangfoldighed opvækker eders Forundring, hvis indbyrdes Sammenhæng, hvis forskellige og sælsomme Virkninger synes at spotte eders Nysgjerrighed, og give eders Spørgsmaale ubesvarede tilbage. Herved forestille vi os Bevæggrundene - Drivefjederne til de menneskelige Handlinger. Hvor mangfoldige ere ikke disse? men derhos ofte hvor uforklarlige? stundom samvirkende, stundom krydsende hverandre, stundom modvirkende - hævende hverandre, hvis de ikke forbindes med Kløgt, ledes med Forstandighed, og styres med 191 Sindighed. Disse Touges Bestemmelse er: at heise Seilene, give den bedste Stilling for Vindene, og atter at stryge eller nedlade dem. Saaledes fremmer Menneskets Villie Tanker til Handlinger, forbinder og adskiller, forandrer og retter, fremskynder og undertrykker dem. Men hvor hyppigen skeer det ikke, at disse Handlinger forstyrres, ligesom Seilene sønderrives af Stormene! Og til Slutning standse, ophøre de alle, ligerviis som Seilene synke, naar Skibet er kommet i Havn.

Men ogsaa i denne Lighed, mine Elskelige! er der Noget, som, hvorvel belærende, dog tillige nedbøier vor idelig opstræbende Stolthed: dette tilsyneladende Vildrede af Touge, Reeb og Linier regjeres af enhver udlært Søemand med Lethed og Sikkerhed. Men hvo er det Menneske, om han endog troer sig udlært i Livets Skole, som saaledes formaaer at lede alle sine Handlinger til et viist og værdigt Maal, ved forstandigen at styre, og samvirkende at forbinde Bevæggrundene til disse? Ak! jeg frygter, han har ikke det fulde Herredømme over dem; ja, jeg frygter, at han ej engang rigtig kjender dem; jeg frygter - nej! meer endnu: jeg veed det, jeg veed, hvor ofte vi, med al vor Klogskab, med Tilgivt af al vor Erfaring - hvor ofte vi dog bringe vore egne Planer, vore Handlinger, vort hele Selv i Vildrede. Denne kunstige Maskine kan jeg lære, paa det nøjeste at kjende, paa det sikreste at styre; men mit eget *Selv* - om jeg end lærte herpaa i hundrede Aar, jeg maatte dog - uden en højere og visere Lærers Hjælp - udgaae som halvbefaren, som gammelt Barn af Livets Skole.

Der er nu noget meget Vigtigt, ja egentlig det Allervigtigste i hele Skibet, hvilket vi ikke see, undtagen naar det indføres og udbringes deraf; det er *Ladningen*, de Vare, som det bærer fra eet Land til et andet. "Hvad mon det Skib har at føre?" spørge vi, naar vi see en Seiler nærme sig. Ja! der ere mange Slags Vare til, ligesaamange som Naturen og Kunsten er istand til at frembringe. Der kunne være gode Varer, og slette, falske og ægte, nyttige og skadelige; der kunne være farlige Vare, som endog ere istand til at fordærve og ødelægge det Skib, der fører dem.

Naar et Menneske, til hvem vi kjende slet Intet, eller ikkun ganske Lidet, nærmer sig med et vigtigt Ærinde, da spørge vi og: "hvad mon denne fører i sit Skjold?" Ja vel er det en høistnødvendig Forsigtighed, saavidt vi maae og kunne, at anstille en nøje Undersøgelse; men en Saadan er ligesaa vanskelig, som den er vigtig. Et Skibs Ladning 192 kan den, som hertil er bemyndiget, lære at kjende; men hvo er vel det Menneske, om han endog havde den udstrakte Fuldmagt hertil, som kan gaae ind i et andet, og gennemskue dets Tanker, Hensigter og Sindelag? De angive vel Alle, deres Hjerters Ladninger at være Gudsfrygt, Sandhed, Ærlighed; men det bliver dog først ved Udlosningen, ved deres Gjerninger, "paa deres Frugter" vi skulde kjende dem. Ak! det er ofte for silde for vor egen Sikkerhed, vor egen Rolighed, at vi erholde denne Kundskab. Hvad vi skulde havt iforveien, det kommer først bagefter, og bringer os stundom Bedrøvelse, Harme og Anger. Men Enhver kan dog, naar den vil, kiende sine egne Planer, Hensigter og Sindelag. Enhver kan vogte sig selv for at føre falske, forbudne, farlige Vare - ak! Gud bedre det! Hvo haver ikke nogle af saadanne? Og hvormange findes der ikke, som tillade - overlæsse deres Hoveder med daarligt, med farligt Hjernespid? som "*besværer deres Hjerter med overdreven Omsorg for dette Livs Næring?*" deres hele indre Væsen med nedtrykkende - undertrykkende Sorger? med fordærvende Lyster og Lidenskaber? Og hvad have de saa Alle i Fragt? hvilken Løn have de for at slæbe disse tunge Vare med sig gennem Livets oprørte Farvande? Ved Reisens Ende - Græmmelse og Anger over det Forbigangne, Frygt og Forfærdelse for det Tilkommende; men Haab og Trøst vorde hver den tildeel, som har havt at føre hine eneste sande Rigdomme, dem hverken "Rust eller Møl" eller Døden selv er mægtig at berøve os.

Seilene, mine Venner! dem vi nu ei heller see, betegne Menneskets ligeledes usynlige Kræfter; hvilke vi alene kjende af deres Virkninger, *Vinden*, som virker paa Seilene, saaledes at disse igjen virke paa Skibet,

see! den betegner *vor fri* Villie, uden hvis Yttringer og Bestemmelser Legemets Kræfter vilde være blinde eller livløse. Uden Vind hænge Sejlene slappe, til unyttig Byrde for Skibet; men naar Vinden vaagner, da vækker den de slumrende Kræfter. Saaledes er det ogsaa naar Villien, som sætter vort Legeme i Bevægelse, bringer Haanden til at røre sig, Foden til at flytte sig. Tænkeevnerne til at anstrænge sig. Men stundom skeer det, naar Vinden vorder for stærk, og voxer til Storm, at Seilene sønderrives; hvis de ikke betids vorde rebede, eller vel heelt sammenrullede. Ligesaaledes kan en altfor heftig og haardnakken Villie - hvis den ej itide tæmmes og indskrænkes - lamme vore Kræfter, vel endog aldeles forøde dem. Ja, ligesom Stormen kan virke saa voldsomt paa Sejlene, at Skibet omkastes, og 193 vorder Afgrundens Bytte: saaledes see vi og, at en ubøjelig og uklog Villiefasthed fører det hele Menneske til sin Undergang.

Men endnu i een Henseende finder en mærkelig Lighed Sted mellem Vinden og Villien - den vi gjerne kalde "fri." Vel synes det ved første Blik at fremvise en reen Ulighed: at næmmlig Villien, men ikke Vinden er i vor Magt. Men mon vi ogsaa kunne trøste os til at paastaae: at vi altid ere Herrer over vor Villie? eller at denne altid fører os didhen, hvor vi agtede at styre? didhen, hvor vi ret egentlig ville? Ak! mine Børn! lader os oprigtigen tilstaae det! den menneskelige Villie kan ej allene, som Vinden, slumre ofte - længe slumre; men den er og, som Vinden, flygtig, ustadig - stundom fordærlig. Nej, Nej! lad os ikke stole paa, langt mindre hovmode os af, at Villien er saa fast i vor Magt! eller at den altid stemmer med vor bedre Overbeviisning? Maae vi da ikke ofte sukke med den ædle Apostel: "*Det Gode, som jeg vil, det gjør jeg ikke; men derimod det Onde som jeg ikke vil!*" Ak! jeg elændige Menneske! jeg svage, flygtige, ustadige Væsen! Hvor afmægtig, hvor usikker er *min* Villie! Herre! styre og regjer mig efter *Din* Villie!

Men Sømanden styrer og regjerer sit Skib med Vinden, med Siden af Vinden, ja selv imod Vinden. Hvormed udretter han dette? Det er kun et lidet Redskab, han hertil bruger; men paa dets Styrke og rette Styrelse beroer hele Skibets Sikkerhed. Hvad nu *Roret* er for Skibet, der er *Forstanden* for Mennesket. Forstanden maae lede alle vore Bevægelser, styre alle vore Drivter, beherske vore Lyster, og ofte arbeide dem lige imod. Men ak! ligesom Skibet undertiden ikke vil lystre Roret, og tumles som en Bold for Vinden: saaledes tager en ustyrlig Villie Magten fra Forstanden; ja, hvad der er endnu sørgeligere, gjør den til sin Slave, til et foragteligt Redskab for sine fordærlige Beslutninger. Og var endda dette saaledes blot med den *svage* Forstand; men desværre! det skeer ligesaa ofte med den *stærke*. Hvad er selv en Salomons Viisdom mod hans endnu større Sandselighed? kunde en Davids Forstand betrygge ham mod den onde Villies tyranniske Magt? - O Menneske! ihvo Du end est, udrustet med Lærdom, Klogskab, Viisdom, Erfaring, o Menneske! stol ikke fast paa din Forstand! men søg dig et Lys, som er klarere! en Støtte, som er stærkere! Søg Dig en Viisdom, som overgaaer *menneskelig* Forstand! Og hvor denne er at finde, skal det Følgende vise Dig.

Nogle af Eder, mine Venner! have vel seet, og de Fleste hørt tale 194 om en højst mærkelig, ja ret underfuld Ting: en Naal, som altid vender Spidsen mod Nord. Ved Hjælp af dette lille Redskab seer Sømanden stedse, hvorledes han er vendt, hvorhen han skal styre sit Løb. Naar Skyerne skjule Solen, viser *Compasset* ham dog, hvor den befinder sig. I Nattens tykkeste Mørke, naar baade Maane og Stjerner ere borte, da er *Compasset* den Søfarendes ufejlbarlige Vejleder - en Vejleder, paa hvem hverken Vind eller Vejr, hverken Storm eller Bølger have mindste Indflydelse. Midt paa Havet, midt i Mulmet, under Stormens Vrede, mellem Bølgernes Rasen, beholder Magnetnaalen sin bestemte Stilling, og viser med uforstyrrelig Sikkerhed mod den usynlige Pol. Saaledes, o Christne! eje ogsaa vi i den himmelske Lære, i vor christelige Tro et aandeligt *Compass*, en ufejlbar Vejviser over Livets farlige Hav. Skjuler sig de jordiske Glæders Sol - og det gjør den ofte - bag Sorgens Skyer: da straalder stedse denne himmelske i ufordunklet Glands. Er der ellers Mørke trindt omkring os, der er dog et Lys i vor Sjæl, som aldrig formørkes, Naar Modgangsstorme bruse, naar Afgrundens Magter true at opluge os - Religionen er vor Skjerm, vort Skjold, vort uigjennembrydelige Værn. Glipper vor egen Viisdom, fordunkles vor egen Forstands Lys: da skinner det himmelske, forjager Tvivlens Skygger, og opklarer Uvishedens frygtelige Nat.

Men der er endnu en højst mærkelig Beskaffenhed ved hiin menneskelige Opfindelse: *Compassets* Virkninger ere aabenbare, uimodsigelige; men Aarsagerne til disse ere skjulte for vore Øjne, ufattelige for vor Forstand, usporlige for vore skarpeste Undersøgelser. At Magnetnaalen alletider, allevegne vender sig mod Norden - det see vi; men *hvorfor* - det vide vi ikke. Denne Egenskab hos Naalen kjende vi; men Aarsagen hertil, den hemmelige Kraft, som her virker - den hyller sig i uigjennemtrængeligt Mørke. Og dog troe vi medrette paa dette blinde, villieløse Redskab for den usynlige Almagt. O! mine Dyrebare! hvi skulde vi da tvivle paa Religionens guddommelige Oprindelse, fordi vi ikke begribe denne? Kjende vi ikke dens Virkninger? Hvi skulle vi da miskjende dens *Aarsag*? Troe mig, Elskelige! en saadan Miskjendelse, en saadan Tvivl er den giftige Frugt af menneskelig Stolthed, af Daarens Tro paa - egen Viisdom. Forblindede Daare! hvi stoler du saa fast paa din Forstand? hvorhen fører den Dig, hvis Du ikke har Tro? - Du vil vide Alt, og kan ikkun 195 begribe saa Lidet. Du vil oplyse din Sjæls Mørke med din egen Viisdom! - Afsindige Daare! lyt til den evige Viisdoms advarende Stemme: "*Dersom Lyset i Dig er mørkt, o hvilket Mørke!*" - Seer du da ikke Vantroens nøgne golde Strandbred? Vilt Du undgaae denne, vil Du ikke forlise din Dyd, din Ro, dit Haab: da udkast *Troens* frelsende Anker! - See! hvor Styrmanden hist har sit tilrede! Men dit, det kunde endda være stærkere end hans: hiint Jern kan bøjes, hiint Toug sønderrives; men Troen er det rette *Nødanker*, thi det er mægtigt at frelse af Sjælens yderste Nød, ja at besejre selve Døden med alle dens Smerter og Rædsler.

Og saaledes hejse Du da, o Medchristen, med urokkelig Tro, med usvækkelig Villie, med uforstyrrelig Glæde Korsets hellige Banner! See hisset det gamle danske Flag! under hvilket vore Forfædre tilkæmpede sig saa mangen Sejrr over Danmarks Fjender. Kæmp under dette Flag mod Sjælens langt grummere Fjender: Overtro, Vantro, Lyster og Laster! og en langt herligere Sejer skal vorde din Løn evindeligt!

Disse Ord haver jeg taler til Eder, mine Elskelige! paa det I kunde mindes dem, naar jeg ikke mere er iblandt Eder. Jeg er allerede vidt befaren paa Livets Hav. Mit Legeme ældes, og kommer hvert Øieblik sin Opløsning nærmere. Det lakker ad Tiden, da det vil føres til sin sidste stille Havn. Den Tid kan ikke være langt borte, da I ikke see mig mere; o! men endog da kunne I længe høre mig, hvis I ville. I kunne mindes min Underviisning, mine Advarsler, mine Opmuntringer, min Trøst. Naar eders Øine falde paa dette Skib, som vil blive her længe efter mig: da tænker paa, hvad jeg idag haver talet til Eder! Betænker Livets Korthed! Legemets Skrøbelighed! Lysternes Styrke og Villiens Svaghed! Lader Guds Ord "være Lyset for eders Fødder, Lygten paa eders Stier!" den fuldtroe Vejleder mellem Klipper og Skjær! Fæster eders Tro paa den rette Ankergrund, som er *Jesus Christus!* Og heiser saa trøstigen Haabets Flag, Korsets hellige Fane! det Tegn, i hvilket I skulle stride og vinde! - Haabets Fader, Troens Giver, Skjæbnens alvise Styrer lede og samle os Alle i den evige Glædes Havn! Amen!

Paa de tvende Sømænd i det mindste forfeilede denne Prædiken ikke at gjøre et kraftigt Indtryk: ved Udgangen af Kirken trykkede 196 Captainen Præstens Haand, og nikkede to Gange langsomt ad ham; men hans Mund holdt sig tillukt over Følelser og Tanker forinden, - Men Ole brummede et hult: "Tak Fa'er!" tog sit Søndagslommeklæde op af Jakkelommen, og tørte sine Øine.

9. Høst Gildet. A.

Da vi om Mandagen havde spiiist Frokost, og reiste os fra Bordet, sagde vor muntre Vert Kammerraaden: "Mine Herrer og Damer! Det er strænge Tider, vi leve i; og den som vil spise, bør ogsaa arbeide, Jeg anmoder Dem derfor allesammen, at følge med udi Marken, og gjøre Lige for Føden!" Muntre fulgte vi Opfordringen: Hver tog sin Dame - om han havde nogen - og udnævnte hende til sin "Høstmøe", som alle qvindelige Høstarbeidere hertilands kaldes; men Mamsel Dubois, der gjerne gik ind i mandlige Roller, tog Frøken Schlüssel.

Da vi kom ud i Marken, fandt vi, at der næsten intet meer var at bestille: de rette Arbeidere vare ifærd med at samle det Sidste af Rivningen. Desto lettere blev det os nu at vise vor Flittighed. Enhver fik sin Rive i Haanden; men de bleve ikke nær alle haandterede med lige Færdighed; og mangen keitet Behandling af dette simple Redskab fremkaldte og mangt et Smiil paa de hosstaaende Hovfolks brune Ansigter. Men Francaisen vakte deres Beundring og lydelige Bifald; og det fortjente hun virkelig. Dette følte hun selv; thi da hun længe før de fleste Andre var bleven færdig med sit Skaar, svingede hun Riven triumpherende over Hovedet, beskrivende i Luften et Ottetal - Fægternes saakaldte Scvadronade. "Nu er jeg Ladefogden Nummer To!" raabte hun, "og Sattan skal hexersere jer, hvis I int stræber." Med denne Trudsel var det alvorligt meent; thi de bageste, blandt hvilke begge Hørerne, fik af Rivehovedet kraftige Opmuntringer paa "Bagfjerdingen".

Da nu paa Faldet intet meer var at forrette, og det sidste Læs Rivning hjemaget, kom en Vogn fra Gaarden med Melmader, Brændeviin, Godtøl og Mjød, til en Forfriskning for Hovfolkene, inden de skulde hjem, og omklæde sig til Høstgildet. De lejrede sig paa Stubbene i en Halvkreds om Vognen, og nøde under lystig Snak og Skjemt af de medbragte gode Gaver. Vi andre toge Sæde paa den tæt 197 hen med løbende Dige kam, og betragtede det glade Maaltid. - Mod Enden af samme kom Pe' Syvspring til med sin Lire, og, efterat have indtaget nogle Levnetsmidler, lavede han sig til at give et Musiknummer tilbedste. Men een af Bønderkarlene reiste sig, og sagde: "Nu hænge vi vore Høleer op for iaar, og saa behøve vi ikke din Slibesteen; men lad os hellere see, hvordan du fortjener din "Caractør" "Syvspring"! - "Ja kom!" raabte en anden Karl, tog sin Lee, løb til den tærvedliggende haardbundede Eng, og afstak i samme med Odden en smal Skure. Med et Riveskaft, der og var indrettet til Maalestok, afsatte han en halv Alen, skar nok en Skure, afsatte en heel Alen, og blev saaledes ved at gjøre 7 Afmaalinger, det ene stedse ½ Alen bredere end det foregaaende: det sidste Stykke blev følgelig 3 ½ Alen - Den gammeljydske Legemsøvelse "Syvspring" udfordrer: at man med samlede Fødder uden Tilløb hopper i et Træk og i syv Spring fra det ene Stykke paa det andet fra det smalleste af til det bredeste. Spillemanden blev nu atter opfordret til at gjøre Fyldest for sit Navn. Men han skultrede sig, og forebragte sin Alder til gyldig Undskyldning. - Nu begyndte da de unge Karle at øve denne for mig ganske nye Green af Gymnastiken, til megen Morskab for alle Tilskuerne. Kun tvende af dem lykkedes det at udføre det sidste vældige Spring. - da alle havde absolveret dette Cursus, foreslog Mamsellen os andre Mandfolk at forsøge vor Dygtighed. Nogle undslog sig, og de, som prøvede herpaa,

naaede kun den fjerde og femte Skure; dog besad jeg den Muskelkraft, at jeg ogsaa udførte det sjette Hop. Mamsellen loe, 198 og spottede os. "Har hun ikke selv Lyst, ogsaa at forsøge sig?" spurgte en dristig Bondeknøs. "Jo vel!" svarede hun rask; "men lad mig faae to Spring til!" Karlen kastede et mistroisk Blik til hende, og afstak endnu eet Rum paa 4, og eet paa 4 ½ Alen. "Musik!" raabte hun, og kastede et Blik til Liremanden. Denne gjorde store Øine, satte Instrumentet paa en tom Øltønde, og lod det frembringe sine snurrende, snærende Toner. Han kom ikke til Enden af første Repetise, inden den galliske Amazone færdigen havde fuldført "Nispringet." - Med en Slags Forbauselse, der slet intet havde i sig af Bifald, betragtede jeg dette uqvindelige Kunststykke. Men da mit Blik faldt paa Lirendreieren, der sad ligeover for mig paa den tomme Tønde, viste sig i hans Ansigt endog Mishag og Modbydelighed. Han lettede saa paa den ene Skulder, saa paa den anden, idet han lod sine Øine løbe over den modstaaende Halvkreds af Tilskuerne. Hans Miner og Fagter udtrykte temmelig tydeligt den Formodning: at det ikke hang ganske rigtigt sammen med denne qvindelige Voltigeur, og at hun - efter Almuetalemaaden - "kunde noget mere end hendes Fadervor" som Bønderne sige om de Præster der forstaae at mane og vise igjen. Ret som for at tilkjendegive sin Mistanke og fremsynge sine mørke Tanker, gav han os uanmodet efterstaaende Spørgsedsigtning:

*Ve Pinnsdætih haa' Skowen Blaah,
Aa æ' Saa løste mæ Skyhgi.
Fowlen hwipper, aa æ' saa glaah;
Dje Reer saa monne di byhgi.
Haah - aah - haa jaja! Kom te mæ Klokken tøl!*

*Aa mellem Blomsteren i den Skow,
Møsseker aa Kavellieger,*
Kjerrestfolk go' tow aa tow,
Aa faa hweranne' slieger.**
Haah - aah -*

* *
-- 199

*Ell aa Visti war aasse mej,
Retten tow hjahtens Venner;
Hwem som vil go' wal sjel astej,
Aa dær ær ingen som gjenner.*
Haa -*

*Di taallt saa manne di venle Uer
Aalt udi Gliede aa Gammen:
Te Høst di skull' ha djer ejen Buer,
Aa løw saa kjerlig tesammen.
Haa -*

*Da de no lakked a Minnætsti,
De bløw saa øble i Skowen:
Næjet** de wa no laant faabi,
Aa Skøjern mørki forowen.
Haa - aah -*

*Visti bløw saarren i hans Sind:
"Ell! no mo a faalaahd dæ."
Han kyst hin baade po Mund aa Kind:
"Læw' sie, dæ sk' ingen forraad**** dæ!"
Haa -*

*Ell hun skyntt sæ a Vejen hen;
Hun gik saa jenle te Hjemmen:
"Visti! do haar en fuldtrow Ven;
"Tæ' ski, engaang do ka glem' en."
Haa -*

* * * *
--- 200

*Aa da hun kam te Bjer'mansbakh,
Hun bobr* en Kibst, dæ bløw lukked;**
Aa Bjerret begynnt aa bevver aa wakh;***
Derinn de kagled aa klukked.
Haa -*

Aa Bjerremannen stak Howdet fram;

*Mæ gylden Kruene han vrikked:
Ell hun bløw baade kold og klam,
Aalt som han vinked aa nikked.
Haa - aah -*

*Ell hun dulred a Vejen fram;
De gik som Taarren aa Lynen.
Aa liseraae hun te Hjemmen kam,
Da put' hun sæ unne' Dynen.
Haa -*

*Da no Sa' Hansdæ wa faahaaen,
Kam Visti fræ Reggemintet:
"Hud'n løwer Ell mon? de sølle Baaen!
Hun haa' ves ætte mæ lintet,"
Haa -*

*Aa da han kam bwor hun bowed Ell,
Dæ wa saa løste forinnen;
Aa dæ wa jen, dæ hwejrd aa hwæll
Aalt saa mæ Hujen aa Grinnen.
Haa -*

----- 201

*Hun rovt, da han kam faa Daren fram:
"Hwa vil din taavvele Buene?
"Go do kun Visti! den Vej, do kam;
"No ær a Bjerremans Kuene."
Haa - aah -*

*Visti vænnt sæ aa gik igjen;
Han sørred Dawwe aa Nætter.
Ve Helmestier* di bar ham hen;
Aa Ell hun tonted** bagætter.
Haa -*

*Aa Ell hun løwer fræ Oer te Oer,
Aa grædder Nætten mæ Dawwen.
Nær Uhlen tuder po Kjerkegoer,
Da synger hun epo Grawwen:
Haa - aah - haah jaja! kom te mæ Klokken tøl!*

Jeg troer ikke, det var saameget Balladens Indhold, der virkede paa Tilhørerne, som Sangeren selv og hans Foredrag. Den jyske Mundart vare desuden kun Faa af os hjemme i, og flere af Visens Kraftudtryk maatte jeg siden lade mig forklare (saaledes som jeg her har gjort.) Men den "køiede" rødøiede Barde i hans taagefarvede Vams, hans umelodiske skjælvende Stemme, Lirens Rokkesnorren, der fik en endnu stærkere og huultbrummende Lyd formedelst Sangbunden - den tomme Tønde - Alt dette tilsammen var det vist nok, der frembragte et dybt vamlende Indtryk. Derhos var der i hans grove Vildmandsfiæs noget skummelt og rædligt, især naar han sang Omqvædet "Haa - aah - haah jaja!" da opspilede han endnu videst den tandløse Mund, som til at opsluge; og der var tillige baade i Ansigt og Tone en hartad djævelsk Haan og Kaadhed. Nok er det: baade min

**
-- 202

Alice og jeg, saavel som det hele kort før saa muntre Selskab gik nu tilbage til Slottet i langsommere Takt; og Samtalen var kold og afbrudt og usammenhængende; og den vedrørte slet ikke det beskrevne Optrin - ligerviis som den Frygtagtige i Mørket skyer Kirkegaarde og Rettersteder.

Høstgildet. B.

Det lod som om man under Hjemgangen havde tabt eller fordrevet al sin Skræksomhed; thi da vi vare blevne

samlede i Dagligstuen, optoges det hidtil undvegne Æmne; og Lirendreieren og hans Vise bleve nu almindeligt, men ligesaa forskjelligt bedømte, som enhver anden Kunstner- og Digter-Nyhed. - Det var med os som med de lærde Kunstdommere; vi opsøgte helst det, vi troede vi kunde fordømme. Her var det dog ikke saameget Digtingen selv, som dens Fremsanger, der maatte holde for; man fandt ham ussel, jammerligret som om man vilde hævne sig for det Indtryk, den Fordømte alligevel havde gjort. Men Een, der hidtil slet ingen Deel havde taget i denne kritiske Conversation, Francaisen nemlig, optraadte heel uventet som Lirespillerens Forsvarer. "Jeg finder" sagde hun, "at han har en bestemt Maneer, og er den ikke smuk, saa er den dog god, forsaavidt den svarer til Texten. Spørgelsevisen synes at være digtet for ham, og han dannet for den. Forestil Dem engang denne Vise sungen paa et Theater, af en Virtuoso, med Ledsagelse af et heelt Orchester! det vilde være ligesaa skjærende, som at lade denne Lirendreier foredrage "Du Plet af Jord." - Uden at vente paa enten Bifald eller Modsigelse forlod hun Stuen med hendes Dame Frøkenen.

Oldgrandskeren, som hidtil havde siddet taus skjødesløst tilbagelænet, med det nederste Hvide ud af Øinene, ligesom tabende sig selv i den graae Oldtid, rettede sig med et, støttede begge Hænder paa Knæerne, smilede klogt, og sagde: "Den Lyd, der stundom lader sig fornemme nede i Højene, er ganske naturlig, og frembringes derved; at en Steen i Loftet af Gravkammeret løsner sig, og falder ned. Støder den nu paa et Sværd eller andet Metal, da maae det jo klinge, som naar en Pengekiste blev lukket haardt til." - "No, saa han trowr ett, dær æ' Bjerrefolk te? raabte Degnen, da skal a no faatael en Historri, aa de & hwerken Løwn eller Sladder, faar mi Faar haa faataalt te hans Faar had 203 faataalt, te han ku howse, te hans Oldfaar had saae, te hans Bejstemowr had boer ed a hinne Guemowr, dæ bløw døwt Orsdawen ætter a' de wa passiered. Hun faataall da: te dæ war en Kaal aa en Pihg, dæ haalt a hwerranner, aa di sku' da aa gywtes kan a trow. Dæ wa lywst trej Gaang ætte dem fræ Præikstuellen aa Brøllupsdawen wa berammet, aa di had bagt aa brøgget, aa bestilt baade Kokkekuen aa Spellmand. Saa skidd' et da en Næt, te Pihgen baad wot henn aa besøhg hinne Kjerrest, aa vil go hjem saa skul hun om ve et Bakk, bwo di saah, dæ wa Bjerrefolk - aa dæ war aasse Bjerrefolk - Saa kam dær et Qwinfolk te hin - da wa Bjerremannens Kuen, men de vest hun et - aa spubrt: om hun skul spoe hinner. Hun saa' ja; aa saa spod hun hinner, te hun skul blyw møj gammel, hwissom hun et lo' Kaalfolk kom te sæ; men hwissom hun nownti gywted sæ, da skul hun dæ i den fohst Basselsæng. De wagot nok, de war ik' aalt got, faa saa stinned hun sæ, aa vil et ha hinne Kjerrest hwerken faa de let elle' faa de møj. No, saa bløw de aasse dæhve, aa dæh bløw ingen Gill, aa hun bløw ve aa tihen, aa hun sad faa sæ sjel, te di bløw laant hen a' Oeren beggi tow. - Saa war ed en helli' Jywlawten, aa de war en Sonda, aa di bad wor i Kjerck behgi tow, aa saa wa di aasse behgi tow fallen i Søwn unner Præjkenen. No da, Folken gik aaw Kjerck, aa Præjsten aa Dejnen aasse aa soe dem ett; aa saa lukked di Kjerckedaren. - Da de no ku væhr saanen nobanne ve Minnæt, saa wowned Kaaelen, aa da loe de bæ' gammel Kwinfolk po binne Knæ forve Alteret. Aa saa kam dæ flywen' nier fræ Hwallingen tøl smo Bøn lissom Engle. Aa di ga' hinne bwæer en Mundask, aa saah: de ska do ha', faa de do ku ha? wot Muer te wos, aa vill et. Aaa saa kam der et hiel halbunner, aa ga' hinne lissedan hwær en Flavop, aa saah: de ska do ha, faa de do ku' ha' wot Bæjstemuer te wos. Aa saa kam dær en grusselig stuere Hjorm, aa basked hinner, aa saah: de ska do ha', faa de do ku' ha' wot Oldmuer te wos. Aa saa bløw di saanen ve, aa komme flier aa flier, te hatte hiele Klerken bløw ful a dem. Men saa fløw di aalsammen hen po jen gaang. Aa da han saa kam hen te hin' da loe hun aa wa stjendøe. - Si saanen gik ed hinner, aa de æ, Katten ryww mæ! Sandhied; faar ejes vil a ett hafaataal ed. - "* - "Aa! den har en Præst eller Degn gjort for Offerets Skyld," raabte leende vor Herredsfoged, der i dette Øieblik var kommen tilbage fra sin Reise, Hans hjertelige Modtagelse befriede Degnen fra at gjendrive den scandaløse Paastand: men siden efter gjorde han det; dog ej i Spotterens Nærværelse; hvori han handlede meget viselig.

* - 204

Høstgildet. C.

Det var mig og flere meget paafaldende: at Herredsfogden temmelig snart forsvandt med Francaisen; og det efter et af ham givet Vink. Han var jo rigtignok Ungkarl, og langt fra ikke en gammel; og hun var ret kjøen, og kunde virkelig været smuk, naar hun ej havde været saa mandig. Men det var dog almindelig Mening: at han aldrig giftede sig, da han nu i flere Aar havde siddet i et godt Embede, og kunnet faae "hvem han vilde pege paa". Og over alt dette undslap ham ikke sjelden i Mandfolkeselskab saadanne Ytringer, som ikke havde deres Udspring fra Giftetanker. Dog, kan jeg troe, saadanne Fruentimmerhadere blive stundom pludselig omvendte og bøje sig som angergivne Syndere under det søde og bløde Aag. - At der vilde overgaae hans Velviished samme Skjæbne, tvivlede jeg næsten ikke meer paa, da han ved Gjenkomsten henvendte sig til Degnen, og sagde - med et mildtalvorligt Aasyn, uden endog det fineste Anstrøg af Skjemt - "Jeg haaber dog, at De ikke blev vred for det jeg sagde før om Offer! De kan maaskee snart faae den Overbeviisning: at jeg ikke mener det saa ilde med Præst og Degn." - Denne bukkede dybt, Herredsfogden besvarede Bukket med

et ligesaa dybt; og hele Selskabet vexlede snue og skjelske Øiekast.

Ved Middagsbordet herskede en ganske ualmindelig Stilhed. Intetsigende Bemærkninger, ligegyldige Spørgsmaal, og Svar af samme Beskaffenhed, bragte kun liden Afvexling i den ensformige "Tallerkenmusik" - som han kaldte det Herredsfogden. Nogle sysselsatte alle deres Tanker med deres egen forestaaende Skjæbne, der nu var nær sin Udvikling - som snart skal vises; - de øvrige grundede forgjæves paa det uforklarlige i Herredsfogdens pludselige Omvendelse. - Gjenstanden for saamange Tanker - der ellers havde spiist med større Madlyst, end nogen Forelsket bør føle - brød først den lange Taushed, ved at bringe en almindelig yndet Materie paa Bane, nemlig *Spøgeriet*. - "Den mærkelige og troværdige Begivenhed" - sagde han - som Degnen nyelig fortalte os, minder mig om een endnu forunderligere, som jeg selv har oplevet. Der er vel ingen i dette ærede Selskab, som jo kjender noget til Bjergfolk, eller dog har hørt tale om dem. Da jeg i denne Sag kan tale af egen Erfaring, haaber jeg, at man ikke vil drage Rigtigheden af min Beretning i Tvivl. - Jeg veed ikke, om Nogen af de Tilstædeværende kjender et høistmærkværdigt 205 Bjerg, som kaldes *Daabjerg*, eller *Dagbjerg Dos?*" - "*De gjør a, Katten taa mæ!* tog Degnen Ordet; "*aa dæsom dær ingen Bjerremand ær saa æ' før heller ingen i de hær Land.*" - "Det kan jeg bevidne, som De snart skulle høre, tog Herredsfogden atter fat. Jeg havde engang i mine yngre Dage foretaget mig en meget lang Fodreise; og kom henimod Enden af samme en Eftermiddag til *Dagbjerg*. Jeg tog ind til Degnen, hvorvel han tilforn var mig ganske ubekjendt, men hvor jeg ikke kjender Præsten, besøger jeg helst Degnen, og det har jeg sjelden fortrudt; thi af de rigtige gamle Degne kan man lære meget, som man ellers aldrig drømmer om. Det erfarede jeg ogsaa der. Da jeg nemlig spurgte mig for om *Dagbjerg Dos*, der allerede i flere Miles Afstand havde viist sig for mig i Skikkelse af en rund Hattepul, gav han mig følgende Oplysninger, I Dosset boede - og boe da endnu, kan jeg troe - en *Bjergmand* med Familie. Han gjør ikke anden Fortred end den - som endda kan være stor nok - at han engang imellem bytter Børn med Bønderne. Naar det nemlig træffer sig saa, at hans Kone kommer i Barselseng akkurat i samme Time som en af Bøndernes i *Dagbjerg Sogn*; saa lister han sig til - om han kan - tager Bondens Barn, og lægger sit eget istedet. Dette bliver da til en Skifting, og faaer aldrig engang saamegen Forstand som et umælende Dyr at det kan skye Ild og Vand." - "*Ja de æ vess*" faldt Degnen bekræftende ind "*faa dær æ ien inno i Dawbjerre, hwissom en ett æ dæe faanøssen, den æ woxen, men haar ett ant epo end en laang guul Pigh.*"* - "Meget rigtigt!" sagde Herredsfogden. "Degnen der fortalte mig nu videre, at deres *Bjergmand* er saa riig, at han ikke engang selv veed Enden derpaa. Blandt flere gode Sager har han og en *Kjedel* fuld af Sølv og Guld, som staaer ganske overlig i Jorden - som Hyrderne tidt og ofte have seet, naar de sidde paa Høien, og han dernede rager i sine Penge. Dem skulde I tage fra ham - sa'e jeg til Degnen. Ja luur ham! svarte Degnen; det er let sagt, men ikke saa let gjort. De *Daabjergmænd* har prøvet paa det nogle Gange, men pyt! Det er ikke saa længe siden; det var i min *Formands Formands Tid* - sa'e Degnen - at de forsøgte det sidste Gang. Min *Formands Formand* - han var meget lærdere end jeg, for han havde endogsaa været i *Mesterlectie* i *Viborg* - ham fik nogle af *Mændene* overtalt til at følge med dem en *Paaskenat*, for at hjælpe dem paa deres *Tog* efter *Bjergmandens* *Pengekjedel*. Nu, han

* - 206

fulgte ogsaa med dem, men bad dem først ret mindelig om: at de ikke maatte tale et eneste Ord, førend de havde faaet *Kjedlen* i *Behold* neden for *Bjerget*; thi længer havde *Eieren* ingen *Magt* over dem. Vel! de begyndte da at grave, og det gik rask og de vare allerede saa nær ved det, at den ene *Hank* af *Kjedlen* kom tilsyne; og de havde ogsaa ganske bestemt faaet den; men hvad skeer! Medet slaaer *Luen* ud af tre *Gaarde* dernede i *Dagbjerg*. Og da de seer det, saa give de sig allesammen til at løbe ned af *Bjerget* og hjem, for at redde. Men jo nærmere de kom, jo svagere blev *Ilden*, og da de kom til *Byen*, var der ikke meer *Ild* end der nu er i min *Paryk*. Saa skyndte de sig igjen tilbage op paa *Dosset*; men *Godnat* min *Kat*! *Hullet* var lukket efter, som om der aldrig havde været gravet, og Degnen laae og sov; men han fik heller aldrig *Helbredstime* fra den *Dag* af**." - "*No kan a høhr, te han ær en Viddenskavsmand*" - udbrød her den kraftigt opbyggede *Ulstrup Degn*, - "*faa de æ Sandhied, hwær Uer han sejer; a haa høer ed manne Gaang.*" - "Men det der nu kommer, har han vist ikke hørt" vedblev Herredsfogden, "for jeg har hidtil bevaret det som en *Hemmelighed*, den jeg nu finder *Kald* til at aabenbare. - Jeg forlod *Dagbjerg* ved *Solens Nedgang*, med den *Bestemmelse* at strække til *Grønhøj* den samme *Aften*. Da *Dosset* ikke er stort afvejen for *Fodgængere*, faldt det mig ind at gaae derover. Inden jeg endnu havde naaet *Toppen*, blev jeg medet saa træet, at jeg maatte sætte mig ned; og da jeg havde siddet noget, tyktes det mig, at jeg ikke var istand til at reise mig igjen. Jeg lagde mig da ned i *Lyngen*, for at tage mig en lille *Luur*. Det var allerede bleven mørkt; *Himmelen* var overtrukket men det var ellers ganske stille og mildt i *Luften*. Jeg saae paa mit *Uhr Klokken* var elleve. - Paa engang hører jeg neden under mig i *Bjerget* en huul *Rumlen* og *Tumlen*, ogsaa en *Klingren* som af *Glas* og *Flasker* og *Fade* og *Tallerkener*. Og saa hævede sig *Kammen* af *Bjerget* paa tolv røde *Stolper*, der saae ud som gloende *Jern*. Imellem disse kom der nu et *Bord* op af *hvid Marmor*, og *Stole* trindt om af *Elfenbeen*. Derpaa fremkom tolv *Smaapuslinger* eller *Dverge*, som dækkede *Bordet* med en fiin *Damaskes Dug* og ditto *Salveter*, med *Guldtallerkener* og *Sølvfade*, *Viinflasker* af *Jaspis* og *Bægge* af *Krystal*. Kort sagt: den hele *Anretning* var kongelig. *Strax* efter steg *Gjæsterne* op, *Par* om *Par*, og satte sig i *Bunterad* omkring *Bordet*." -

* - 207

Hvorledes saae de ud? hvordan vare de klædte?" spurgte den yngste *Tomfrue Hansen*. - "Aa!" sagde han, "de saa ud til at være skabte ligesom andre *Mennesker* men syntes og, som vi, at være komne *Naturen*

til Hjælp: idet de, saavel Herrerne som Damerne med Snørliv saaledes havde indknebet deres Midier, at man ordentlig kunde frygte, at de vilde brækkes midt over. Jeg mindes videre - det er ikke heller saa let at glemme: at Damerne havde dybt nedringede Kjoler, saa dybt, at man kunde see dem ind mellem Bryster og Skulderblade, og ved visse Bevægelser op under Armhullerne." - "Ifyda!" lød det fra de fleste qvindelige Læber. "Jaja!" sagde Fortælleren, "dersom denne Halvnøgenhed bliver Mode her, som jeg haaber, saa skal vi nok see!" - "Hvad fik saa disse indkrympede Maver at leve af?" spurgte Kammerraad Hansen. - "Meget fine og lette Spiser naturligviis" svarede Herredsfogden. Og jeg glæder mig til at kunne fremlægge en temmelig fuldstændig Spiseseddel; thi Vertinden nødte bestandig sine Gjæster, og det gik i et væk: Hr. Geheimebergraad von Jelshøi! et par Rottehaler endnu! - Hr. Bjergjunker von Hohøi maae jeg hjælpe Dem til et lille Stykke Snog! - Fru von Elmandsbjerg! en Skefuld Musefricasee! - Frøken von Himmelbjerg! De spiser jo slet intet! en lille Oldenborre med Myresaus? - Hr. Underbjergraad! er Muldvarperagouten ikke efter deres Smag? - Fru Overbjergraadinde! De skal saamænd have en lille Fiirbeen endnu! - Hr. Kammerherre von Bloksbjerg! De har reist en lang Vej, en lille Flaggermuus! eller et Par Edderkopper maaskee? - Fru von Riesenberg De seer Retterne, en lille Ørentvist! - Berghauptman von Schvarzwald! De gaaer sulten fra Bordet, et eneste Møl endnu! o.s.v. Men viste Vertinden stor Levemaade ved at nøde og pine Gjæsterne, da stod Verten ikke tilbage for hende, hvad Vinen angik; og syntes han endnu at være heldigere i sine Bestræbelser. Conversationen blev stedse meer lydelig og mere utydelig; og da jeg ikke kunde opfatte noget Sammenhængende - "Men hvilket Sprog taledede man da?" spurgte Een. "Ja det gik alt imellem hinanden", svarede Herredsfogden, "man talte baade Alfemaal og Nissemaal; men Hr. von Bloksbjerg og von Schvarzwald talte meest tydsk. Men af Trolde sproget hørte jeg ikke et Ord, for, siden Thor udryddede Nationen, er det et dødt Sprog, som kun forstaaes og tales af de Lærde under Jorden. Naa da: endelig begyndte man at synge "Bergmandsleben" af Novalis, "Glück auf!" og flere underjordiske Viser. Tilsidst reiste sig Een 208 af Gjæsterne, og istemte med høit opløftet Bæger: "Og det skal være Vertindens Skaal! Hurra!" - Greben og henreven af sympathetiske Følelser, og ganske sættende mig ud over Tid og Sted, faldt jeg maaskee lidt for tidlig ind med: "Og Skam for den der ikke - Men jeg kom ikke videre; thi saa forsvandt med eet baade Selskabet og Bordet og Pavillonen og det Hele." Her endte Fortælleren, og tog sit Glas, Men Degnen fra Ulstrup, der hele Tiden havde siddet i taus Opmærksomhed, raabte nu: "*Død og Verden! og hvad saa?*" - "Saa vaagnede jeg" lød Svaret; og herpaa udbrød en almindelig Latter, i hvilken dog den stakkels Degn ikke fandt sig stemt til at deltage.

Høstgildet. D.

Vi vare ikke komne fra Bordet, før den classiske Stadsmusikant Fiedler rullede ind i Gaarden med sine Svende og Lærlinge. "Kjender De Domherren af Milano!" tilraabte ham Herredsfogden i Døren, og det uden anden Velkomst. "Jeg kjender Domprovsten i Viborg" svarte Musikanten but, og steg af Vognen. "Kjender De heller ikke den lille Matros?" spurgte hiin igjen. "Nej!" snærrede Fiedler, "hvad vil De sige med den Matros og den Domherre?" - "To ny Syngestykker" lød Svaret. "Er det maaskee Udtoget?" raabte glad den nærsynede Spillemand, og greb efter Fogdens sammenrullede Salvæt, som denne holdt under Armen. "Nej!" var Svaret; "men kom De nu og hold Deres Indtog! Kammeraad Hansen har just nu givet os et kraftigt Stykke, og De kan faa noget af Finalen." Med disse Ord førte han ham til sin egen Stol, og blev selv staaende bag ved som Tjener, Alle andre reiste sig nu; thi Vertinden nødte den Ankomne til at begynde paa første Ret. -

Herredsfogden hvidskede til den unge Hansen, og denne løb ud med et polidsk Smil. Jeg formodede meget rigtigt et Skjelmsstykke, - "Hør!" raabte Skjelmsmesteren, "vi bør dog opvarte vores Musikkonge med hans Livret over Taffelet; Musik fordobler altid min Appetit." - "Min ikke" sagde Fiedler, idet han mellem hvert andet eller tredie Ord jog en Skefuld ind i Halsen, "naar jeg spiser - saa spiser jeg - og - musicerer ikke - og naar - der musiceres - spiser jeg ikke." - Den hungrige "Nodesluger" - som Herredsfogden ogsaa kaldte ham - var kommet et godt Stykke ind i anden Act, og 209 arbejdede allerede noget langsommere, da Liren med tilhørig Sang lod sig høre bag ved ham udenfor den aabenstaaende Dør. Han havde faaet en Mundfuld Steg paa Gaffelen og lige til Munden; men længere kom det heller ikke. Først holdt han det nogle Secunder der i Nærheden af sin Bestemmelse; men derpaa kastede han det med Gaffelen hen ad Tallerkenen, og sagde med nedtrykt Stemme og vildt stirrende Øine: "Død og Pestilence! det er den rene Forgift." Vertinden, der befandt sig i den fjerneste Ende af Stuen, og ikke havde lagt Mærke til Taffelmusikken i Gangen, blev halv forskrækket og halv fornærmet; thi hun kunde ikke troe andet end at han meente Stegen. Men inden hun herover havde yttret sig, sprang Fiedler op, og - uden at give sig Tid til at takke for Mad - ind i den tilstødende Haugestue, hvor han slog Døren i efter sig. - "Efter ham! efter ham!" skreg Fru Hansen; "Det gale Menneske kan gjøre en Ulykke paa sig selv." Men Forfatteren til denne Scene oplyste hende snart om Aarsagen til Stadsmusikanterens Marter og Forfærdelse. - Oven paa denne fulgte Vrede; og havde Herredsfogden ikke haft en ny Violinduet af Viotti til Sonoffer, troer jeg virkelig, at Musiktyrannen øjeblikkelig var reist igjen med alle sine Slaver. - Nu ganske ligefrem at byde ham denne Lækkerbidsken,

skulde maaskee forfeilet Hensigten. Herredsfogden, som kjendte sin Mand, greb derfor i største Skyndsomhed Instrumenterne, gav mig det ene, og to af de yngre Piger Noderne. De holdt dem for os, og tæt ved den ismækkede Dør begyndte vi nu at foredrage Tonedigterens noget barokke men alligevel sværmerisk skønne Composition.

Vi havde ikke spillet en Fjerdedeel af samme før Døren foran os gik op paa Klem; men da Stykket var ude, aabnedes den heelt, og som en Billedstøtte, som den personificerede "Penseroso" stod foran os den paralyserede Tonekunstner. Han formaaede neppe at aabne Læberne saavidt, at der kunde undslippe dem den Udgydelse: "Dersom det ikke er en Viotti, saa skal Djævelen knække min Bue!" - Dette var herved bemærket, hans dyreste Eed, som han kun brugte ved meget høitidelige Anledninger. - Degnen, i hvis Bryst ikke fandtes en eneste reen Tone, og for hvem følgelig her en Duetto concertanto af Viotti var slet ikke bedre end en Solo af Pe' Syvspring, rystede arykken og sagde: "*A trowr, Katten flaa mæ! te den Spillekonter æ' smaattaavvele.*"

210

Høstgildet. E.

Efterat have tilbragt Resten af Eftermiddagen med adskilligt Tidsfordriv, alt efter enhvers Smag og Hu, samledes atter det talrige Selskab om Aftensbordet. - Samme Taushed som om Middagen fandt ogsaa her i Begyndelsen Sted. Men da første Ret var spist, reiste sig Herredsfogden, tog sit Glas, og sagde langsomt og høitideligt: "Hermed har jeg den Ære, at declarere Mariage mellem Hr. Wakeltop, forhen Fuldmægtig paa disse Herreders Comtoir, men nu Proprietær og Ejer af Bompgaard, og Velædle Jomfrue Hansen, som hos ham sidder - de Forlovedes Skaal!" Overraskede, de Fleste endnu tvivlende, reiste man sig, klinkede og drak; og see! de Tildrukne takkede virkelig for Skaalen; men Fæstemøen saae meget undseelig og forvirret ud. Og de andre unge Piger gjorde Miner, der ikke kunde udtolkes som oprigtige Lykønskninger, men snarere som Hentydninger paa det gamle Ordsprog: "Den der spytter i Kaalen maa selv søbe den af." - Men vakte den første Skaal Forundring, da var Forbauselse Virkningen af den Anden: neppe var hiin drukket, før Indlederen endnu stedse staaende atter fyldte sit Glas, tog et Document frem, og rakte det til den ligeoverfor siddende Francaise. Da denne havde kastet et Øie paa det opslagne Papiir, skiftede hun et Par Gange Farve, og holdt det derpaa hen for hendes Dame Frøken Schlusssel, der strax blegnede, og syntes en Afmagt nær. Men Herredsfogden hævede Glasset - hans Ansigt fik aldeles det sædvanlige Udseende af godmodigt Skjelmeri. Selskabets Opmærksomhed var spændt til det yderste: Mon han vilde foreslaae sin egen og mandhaftige Kjærestes Skaal? Og hvad mon det angik Frøkenen? eller maaskee var hun Kjæresten? Saaledes spurgte man sig selv; men det kom ganske anderledes. Herredsfogden opløftede sin Røst og sagde: i Medhold af allerhøieste Resolution - af Dato som Documentet udviser - declareres herved Mariage mellem Velbaarne Hr. Lieutenant von Skow af Husarerne, og Høivelbaarne Frøken von Schlusssel, som hos ham sidder - de Forlovedes Skaal!" "Attendez!" raabte Francaisen, og gjorde en afværgende Haandbevægelse. Herredsfogden satte sit Glas og sig selv; Mamsellen forsvandt.

Atter blev nu saa tyst, som om dette Selskab havde bestaaet af blot aandelige Væsener. At noget vigtigt med Francaisen var igjære, det sluttede jeg saa meget sikkrere deraf, at Doctoren, der reiste ligesaa 211 hovedkulds om Morgenens, som han kom om Aftenen, havde efter Bordet stukket et Papiir til Herredsfogden, og derved fæstet sine Øine paa hende, hvem Documentet altsaa rimeligviis maatte angaae. Men det varede neppe tre Minutter, inden denne Spænding løsnedes, idet Husarofficeeren indtraadte i Uniform, takkede Selskabet for nys udtalte Lykønskning, og satte sig hos sin Kjereste. Jeg bemærkede med nogen Forundring, at han intet Mundskjæg havde, og Ansigtet vel derfor en langt større Lighed med Søsterens. Men hvorfor Herredsfogden havde kaldt ham "Skow" kunde jeg ikke fatte, skjøndt det jo var en Fordanskelse af hans franske Navn. - Det blev igjen stille, til Fru Hansen spurgte Husaren "Hvor blev Deres Søster af? Hr. Lieutenant!" - "Undskyld, min Frue!" svarede han; "hun kommer ikke mere; naar *hun* er, kan *jeg* ikke være - naar *jeg* er, kan *hun* ikke være" - "Det er en mørk Tale" mumlede Urold, som for sig selv. Degnen, som hørte denne Yttring, sagde høit og dristigt: "*A læer, a ka' løhs en: Løgtnanten ka ves gjø sæ sjæl te et Qvinnfolk, nær han vil, hær æ wal ett anne' Mammesæll end ham.*"

"Meget rigtigt!" sagde Dobbeltgjængerens; "Jeg beder det ærede Selskab i Almindelighed, og Hr. Kammeraaden og Frue i Særdeleshed om Tilgivelse for min Maskerade! Men denne her" - han kyssede med Ømhed den Elskedes Haand - "min Undskyldning. En Francaise kan De nok faae igjen; men jeg kan ikke faae en Kjereste igjen." -

Nu udbredte sig den glædste Stemning over det hele Samfund: Ansigterne fik et klarere Skjær, ret ligesom Lysenes Antal paa Bordet kunde have fordoblet sig. Endog Urold syntes at have afgnedet - for at

bruge en af hans egne Talemaader - den ædle antike Rust, slaaet Gravkammer, Urner og Flinteknive af sine Tanker, og endelig engang at leve for det Nærværende. Selv Qvintus viste flere Gange mere af sine Tænder, end maaske Nogen Dalevende forhen havde seet.

Midt i Lystigheden reiste sig atter vor Herredsfoged, sigende: "Mine Herrer og Damer! Min Function som Ægteskabsmægler er endnu ikke tilende. Jeg har endnu mere at sammenføie, som Mennesker ikke bør adskille." - Han gik hen til Fru Hansen, og hvidskede til hende; og saasart han var ude af Døren, lod hun tvende af sine Børn, der sadde nederst ved Siden af hverandre staae op, og sætte rene Tallerkener for begges Sæder.

Hvad mon der nu skulde komme? det kunde da ingen begribe; 212 undtagen Capitainen og hans Kone, hvis sikkre Smil viste, at de vare indviede i den ny Hemmelighed. Dens Aabenbarelse udeblev ikke ret længe. Begge Fløidørene aabnedes paa viid Væg, og ind traadte gamle Ole med et aldrende Fruentimmer, han klædt i sin bedste Sømandsdragt, og hun ligeledes pyntet som Een over Almuestanden en Snees Aar tilbage. Capitainen reiste sig, tog Ole ved Haanden, og førte ham tiisæde; hans Kone gjorde det samme ved den Ubekjendte. Herredsfogden stillede sig bag ved Parret, og talte som følger:

"Jeg har atter den Fornøielse at opstille et Par i den lange Ægteskabsqvadrille. De komme lidt sildig; men de har ogsaa længe ledt efter hverandre; og det taer Tid med sig, naar man skal reise fra Norge hele Verden rundt, for at engagere en Dame i Jylland, Imidlertid, skjøndt man ikke vil see dem storme frem i en Gallopade amoureuse, vil man dog tillade dem at træde en adstadig Menuet saalænge til der spilles op til den store Kehr aus. Chapeauen kjende De alle. Hans Meddanserinde har i 30 Aar været paa et Sted, nemlig hos en Moster af mig, mere som Veninde end som Tjenerinde. Ved hendes Død drog hun sidste Foraar til mig; men nu kan jeg ikke længer hae' hende i Ro for den gode Ole. Han beraaber sig paa et ældre Engagement; og jeg tænker, han kan bevise det. Gamle Kavalier! lad os see, hvorpaa du begrunder din Paastand!" - Sømanden svarede ikke til denne Opfordring, men fremtog langsomt det føromtale Hovedvandsæg. Han vendte det nogle Gange, som for at overbevise sig selv om, at det var det rigtige. Derpaa heldede han Hovedet mod sin Dame, skottede med dybt nedtrukne Øienbryn og et mørkt, hartad et vredt Ansigt sidelængs til hende. "Siri!" brummede han, "kan du see, jeg har holdt ved det? - (Ved Lyden af dette Navn, foer det som et electrisk Stød igjennem os, der fra Oles egen Fortælling kjendte det saa vel. Og det var virkeligt hende. Efter Moderens Død var hun kommet i Tjeneste hos Herredsfogdens Moster, hvis Mand dengang var Tolder i Sandefjord, men kort efter blev befordret i Danmark) - Sømandens alderstegne Elskerinde tørrede sin Øine med Flippen af sit Halsklæde, førte derefter Haanden op til en Krands af uægte Perler, der hang vidt om den rynkede Hals. Hun drejede Krandsen til hun fik fat paa en Silkesnor, ved hvilken hun opdrog et lille Guldhjerte. Dette aabnede hun, og rakte det saaledes med bortvendt Blik til Kjeresten. Han stirrede paa det - hans Øine glittrerede - "Er det en Fjeder" sagde han, "af Siri - Kanariefuglen?" - 213 Gamle Siri nikkede langsomt, og lagde den høire Haand paa Brystet, som vilde hun overbevise sig og ham om, at den gamle Kjerlighed endnu levede i det trofaste Hjerte.

Der var noget vemodigrørende i denne sildige Gjenforening, noget der mindede om hiin som vi vente, hvor Sandselighedens Bølgegang skal stilles til aandeligt Havblik, Det tyktes mig: som rakte de hverandre Hænderne over Graven til Forsoning med Verden og dens Trængsler, til snarlig Reise fra det "snevre og mørke Huus," didhen hvor "de Rene af Hjertet" stunde i Haabet og Troen; hvor Kjerligheden er det eneste som ikke bliver tilbage hos alle det første Livs baade sande og falske Glæder.

Forstyrrende, skurrende mod mine Følelser - dem jeg vel tør kalde hellige - lød mig den paa Fiedlers Vink indfaldende Dandsemusik. Men det maa saa være: Alt hernede er usikkert, flygtigt; selv hiint Lys i Sjælen er et Glimt, der hastigen skjules af jordiske Dunster. - Snart fik Musikken sin virkelige Klang, og drog mig med min elskede Alice ind i de Dandsendes Række. I livlig Nydelse af min jordiske Tilværelse holdt jeg ud til den klare Dag, og først hen paa Eftermiddagen forlode vi dette Glædens Huus og det muntreste Høstgilde, jeg enten før eller senere har bivaanet.